

GWIDA GHALL-EDUKATURI FUQ IL-PEDAGOĠIJA U L-ASSESSJAR

L-UŻU TAL-APPROĊĊ LI JIFFOKA FUQ IL-KISBIET MIT-TAGHLIM

IL-BEJGH BL-IMNUT

FORMS **3** **4** **5**

Learning
Outcomes
Framework

Learning Outcomes Framework

Dan id-dokument jagħmel parti mill-Proġett ESF1 228 bl-isem 'id-Disinn tal-Qafas tal-Kisbiet mit-Tagħlim, marbut mal-programmi ta' Tagħlim u Assessjar b'rabta mat-Taħriġ' implimentat fil-Programm Operattiv II – Politika ta' Koeżjoni 2007-2013, parzjalment iffinanzjat mill-Fond Soċjali Ewropew tal-Unjoni Ewropea bir-rata ta' ko-finanzjament: 85% Fondi tal-UE; 15% Fondi Nazzjonali.

© Direttorat għall-Kwalità u l-Istandardizzazzjoni fl-Edukazzjoni 2015

Direttorat għall-Kwalità u l-Istandardizzazzjoni fl-Edukazzjoni,
Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol,
Triq l-Assedju l-Kbir, il-Furjana VLT 2000
Malta

Pubblikatur: Direttorat għall-Kwalità u l-Istandardizzazzjoni fl-Edukazzjoni

L-ebda parti minn dan id-dokument ma tista' tiġi kkupjata jew preżentata bħala verżjoni uffiċjali, jew bħala dokument li ġie prodott b'affiljazzjoni jew approvat mid-DQSE.

Disinn Grafiku: Outlook Coop

II-Kontenut

L-Introzzjoni	5
1 II-Kisbiet mit-Tagħlim tas-Sugġett	9
2 II-Pedagoġija	
A. II-Pedagoġija u l-prattiki għat-tagħlim	18
B. L- <i>embedding</i> fit-tagħlim tat-Temi Krosskurrikulari.....	24
Ċ. It-tagħlim ta' studenti differenti f'kull livell	29
3 L-Assessjar	
A. Metodoloġiji li jassiguraw assessjar xieraq.....	34
B. Metodoloġiji ta' assessjar inklussiv.....	39
Ċ. Modi ta' assessjar ta' min joqgħod fuqhom u validi.....	40
D. L-Assessjar tat-Temi Krosskurrikulari	41
E. Ir-Rappurtagġ tal-Progress.....	42
Ir-Referenzi	44
L-Appendiċi: It-Temi Krosskurrikulari	46

L-Introduzzjoni

Wara l-approvazzjoni tal-Qafas Nazzjonali tal-Kurrikulu (NCF) fl-2012, gie varat pjan ambizzjuż bil-għan li jpoġġi t-teorija fil-prattika. Mibni fuq il-Kurrikulu Minimu Nazzjonali (2000), dan jindirizza dawk in-nuqqasijiet li jeżistu fil-proċess tat-tagħlim f'Malta fejn l-enfasi qed iddur mit-tagħlim tas-sugġett għal fuq it-tagħlim tal-istudenti.

Il-qafas tal-Kurrikulu Minimu Nazzjonali ħadem fuq id-dokumenti marbuta ma' ċerta *policies* maħruġa mill-Kummissjoni Ewropea. Dawn kienu jinkludu l-*Key Competences for Lifelong learning – A European Reference Framework* (inkluż fl-anness tar-Rakkomandazzjonijiet; 2006/962/EC); l-*Strategic Framework for European Cooperation in Education and Training* (ET 2020; 2009) u l-*Europe 2020 – A Strategy for Smart Sustainable and Inclusive Growth* (COM (2010) 2020) li kien kontinwazzjoni tal-*Lisbon Strategy for Growth and Jobs* (Memo 06/478/12 Dec 2006).

Fl-isfond tal-iżvilupp storiku Malti, u fuq il-bażi tal-kurrikulu u d-dokumentazzjoni tal-UE, l-NCF ifittex li jipprovdi direzzjoni strategika billi jirrazzjonalizza l-bidliet meħtieġa u l-implikazzjonijiet tagħhom fuq il-kontenut tas-settur/sugġett, il-pedagogiji u l-assessjar. L-NCF gie pprezentat b'perspettiva ta' tagħlim tul il-ħajja filwaqt li jiċcelebra d-diversità billi jaħseb għall-istudenti kollha f'kull stadju tal-edukazzjoni tagħhom. Huwa għandu l-għan li jintroduci aktar ekwità u diċentralizzazzjoni fis-sistema nazzjonali. L-NCF ifittex li jipprezenta kurrikulu mingħajr kantunieri li jirrifletti tranżizzjoni mingħajr skossi, filwaqt li jkompli jibni u jestendi fuq il-pedamenti sodi tal-edukazzjoni bikrija. Fuq kollox, l-NCF għandu l-għan li jipprovdi edukazzjoni ta' kwalità għal kull student/a billi jnaqqas il-persentaġġ ta' persuni li jitolqu kmieni mill-iskola filwaqt li jhegġi għom ikomplu l-edukazzjoni oghla.

Il-Qafas tal-Kurrikulu Nazzjonali ppropona Qafas tal-Kisbiet mit-Tagħlim (Learning Outcomes Framework (LOF)) bħala l-bażi għat-tagħlim u l-assessjar matul is-sinjura tal-edukazzjoni obbligatorja.

Għadd ta' dokumenti lokali oħra li ġew ippubblikati f'dawn l-aħħar xhur ukoll kienu ta' kontribut għall-ħtieġa ta' approċċ li jiffoka fuq il-kisbiet mit-tagħlim fl-istrutturi edukattivi preżenti. B'mod partikolari, il-Framework for the Education Strategy for Malta 2014-2024 (2014), A National Literacy Strategy for All in Malta and Gozo 2014-2019 (2014), A Strategic Plan for Early School Leaving in Malta (2014), Education for All: Special Needs and Inclusive Education in Malta (2014d), Malta National Lifelong Learning Strategy 2020 (2015) u r-Respect for All Framework (2014) kollha jiffokaw fuq il-ħtieġa li jiġu offruti opportunitajiet indaqs lill-istudenti kollha sabiex jiksbru riżultati edukattivi ma' tmiem l-edukazzjoni tagħhom u li jippermettulhom jieħdu sehem f'tagħlim għall-adulti u tul il-ħajja, u b'hekk jitnaqqsu l-ħafna każijiet ta' studenti li jitolqu kmieni mill-iskola filwaqt li jiġi żgurat li l-istudenti kollha jiksbru l-ħiliet bażiċi fil-litteriżmu, fil-matematika, fix-xjenza u fit-teknoloġija.

Il-Proġett ESF 1 228 – *Design of Learning Outcomes Framework, Associated Learning and Assessment Programmes and Related Training* huwa maħsub li jwassal dan l-approċċ tal-*Learning Outcomes Framework* lill-edukaturi u l-partijiet ikkonċernati fl-edukazzjoni obbligatorja. Dan jindirizza l-iżvilupp olistiku tal-istudenti kollha u jiddefendi l-edukazzjoni ta' kwalità għal kulhadd bħala parti mill-istrategija koerenti għat-tagħlim tul il-ħajja li għandha l-għan li tassigura li t-tfal kollha jkollhom l-opportunità jiksbru l-ħiliet u l-attitudnijiet meħtieġa sabiex ikunu ċittadini attivi tal-futur li jirnexxu fuq il-post tax-xogħol u fis-soċjetà irrispettivament mill-istat soċjo-ekonomiku, kulturali, razzjali, etniku, reliġjuż, tal-ġeneru u sesswali.

Filwaqt li wieħed irid jirrikonoxxi l-fatturi li jmorru lil hinn mill-iskola li jaffettwaw ir-riżultati tal-istudenti, bħall-faqar u l-eskluzjoni soċjali, l-LOF ifittex li jtejjeb l-esperjenzi tat-tagħlim tal-istudenti billi jinkoraġġixxi l-kreattività, il-litteriżmu kritiku, l-impreditorija u l-innovazzjoni f'kull livell.

L-LOF ġie ddisinjat ukoll sabiex jilhaq l-erba' għanijiet edukattivi msemmija fl-*Education Strategy for Malta 2014 – 2024* (Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol, 2014), fosthom li:

- jitnaqqsu d-differenzi fir-riżultati edukattivi bejn is-subien u l-bniet u bejn studenti li jattendu skejjel differenti, jitnaqqas in-numru ta' studenti li jmorru hażin, jiżdied il-livell fil-litteriżmu, fil-matematika u fix-xjenza u t-teknoloġija, u jogħla l-livell tal-istudenti;
- jingħata s-sapport għal riżultati aħjar lil tfal f'riskju ta' faqar jew li ġejjin minn familji bi dħul baxx u jitnaqqsu r-rati ta' studenti li jieqfu kmieni mill-iskola;
- tiżdied il-partecipazzjoni fit-tagħlim tul il-ħajja u t-tagħlim għall-adulti;
- tiżdied ir-rata ta' studenti li jkomplu jistudjaw u jiżdied il-livell tar-riżultati f'edukazzjoni u taħriġ oġhla, vokazzjonali u terzjarju.

Il-Programmi ta' Tagħlim u Assessjar (LAPs) li ġew żviluppati għal kull suġġett ser jassiguraw li ċ-ċentru jkun l-istudent. Għaldaqstant, l-attivitajiet ta' tagħlim ser ikunu mfassla sabiex jistimolaw il-kreattività u l-immaginazzjoni; jgħinu lill-istudenti jagħmlu l-ġudizzji tagħhom meta jeditjaw/jikkoreġu x-xogħol tagħhom; jiżviluppaw il-ħiliet investigattivi u kostruttivi tal-istudenti billi tintuża midja differenti u jiġu inkoraġġuti ħiliet riċettivi (is-smiġħ u l-qari) li jwasslu għal ħiliet produttivi (it-taħdit u l-kitba). L-LAPs huma maħsuba wkoll sabiex tinħoloq atmosfera fejn l-istudenti jiżviluppaw il-ħiliet personali tagħhom sabiex isolvu l-problemi u l-abiltà tagħhom biex jaħsbu u jirraġunaw b'mod loġiku; jirriflettu fuq ir-riżultati u l-konsegwenzi filwaqt li jesploraw alternattivi possibbli, u japplikaw kuntesti interessanti u realistiki li jagħmlu sens għalihom.

Bl-użu tal-LAPs, l-għalliema ser ikunu mħeġġa joħolqu sitwazzjonijiet u riżorsi li jkunu interessanti b'mod intrinsiku, li jinkludu fihom il-kultura, u li joffru sfida konjittiva filwaqt li jippermettu lill-istudenti jsiru ħaġa waħda mal-informazzjoni varja li jkunu kisbu.

IL-PROGRAMM TA' TAGHLIM U ASSESSJAR GHALL-BEJGH BL-IMNUT

Dan id-dokument, li hu maħsub għal min ifassal il-politika, l-edukaturi u l-għalliema fil-klassi, jipprezenta l-Programm ta' Tagħlim u Assessjar (LAP) għall-Bejgħ bl-Imnut.

L-LAP jinkludi:

- **Il-Learning Outcomes Framework (LOF)** – dan jinkludi sett ta' *subject learning outcomes* (SLOs) li jispjega x'għandu jkun jaf, jifhem jew ikun kapaċi jagħmel l-istudent bħala riżultat tal-proċess tat-tagħlim. Dawn il-kisbiet mit-tagħlim huma mfassla biex jintużaw f'firxa ta' kuntesti ta' tagħlim u mgħallma permezz ta' metodi differenti. Dawn jistabbilixxu r-riżultat aħħari aktar milli jiddeskrivu l-proċess ta' tagħlim jew l-attivitajiet ta' tagħlim.
- **Noti fuq il-Pedagoġija u l-Assessjar** – il-kisbiet mit-tagħlim huma miktuba b'tali mod li jgħinu l-pedagoġija u, flimkien mal-istrategiji tal-assessjar marbuta ma' kull riżultat, jissettjaw stennijiet ċari tal-assessjar. Dan id-dokument jelenka linji gwida għall-prattiki tajbin tat-tagħlim u l-assessjar li jstgħu jintużaw mill-edukaturi u anke jadattawhom sabiex jilħqu l-bżonnijiet tal-istudenti tagħhom.

Dan id-dokument sar b'kollaborazzjoni bejn Outlook Coop Learning Outcomes Framework Joint Venture li tinkludi lil Outlook Coop b'ħala s-sħab ewlieni, East Coast Education Ltd, u l- University College London Institute of Education, flimkien mad-Direttorat għall-Kwalità u l-Istandards fl-Edukazzjoni (DQSE). Is-Sur Barry Smith (Direttur Tekniku tal-Joint Venture), is-Sur Godfrey Kenely (id-Direttur tal-Kuntratti tal-Joint Venture), Dr Michelle Attard Tonna (Kap tal-Proġett) u s-Sur Gaetano Bugeja (Project Leader) mexxew lill-esperti tal-proġett.

II-Kontributuri

Nixtiequ nirringrazzjaw lill-esperti msemmija hawn taħt li taw il-kontribut tagħhom fl-iżvilupp tal-*Learning Outcomes Framework* u d-Dokument fuq il-Pedagoġija u l-Assessjar għall-Bejgħ bl-Imnut.

L-Esperti tas-Suġġett:

MANGION Ramon

Il-kisbiet mit-tagħlim tas-sugġett

IL-BEJGH BL-IMNUT

FORMS

3

4

5

Il-Kisbiet mit-Tagħlim tas-Suġġett (SLOs) għall-Bejgħ bl-Imnut jinkludu minn Form 3 sa Form 5.

FORM 3

1. Introduzzjoni għall-bejgħ bl-imnut, il-bejgħ, u l-assistenza lill-klijenti.

L-Aspett tas-Suġġett: 1. Kapaċi nifhem is-settur tal-bejgħ bl-imnut u l-firxa ta' impjegji fis-settur tal-bejgħ bl-imnut.

- K** 1 Kapaċi nagħti deskrizzjoni tan-negozju tal-bejgħ bl-imnut.
- In-negozju tal-bejgħ bl-imnut: il-bejgħ bl-imnut; il-bejjiegħ; il-ħanut tan-negozju; distinzjoni bejn prodotti u servizzi.*
- K** 2 Kapaċi niddeskrivi t-tipi differenti tal-mezzi tal-bejgħ bl-imnut użati fi ħdan kuntest Malti.
- Mezzi tal-bejgħ bl-imnut: ħwienet; katalogi; bejgħ onlajn; is-swieq tal-monti; showrooms; bejgħ fuq it-televixin; kjoskijiet mobbli; bejgħ bieb bieb; supermarkets; kumplessi tal-ħwienet.*
- K** 3 Kapaċi niddeskrivi l-karatteristiċi tal-ambjent lokali tal-bejgħ bl-imnut u l-importanza tiegħu għall-ekonomija Maltija.
- Il-karatteristiċi tal-ambjent lokali tal-bejgħ bl-imnut: kummerċjanti waħdanin, kumpaniji żgħar, franchises; ħwienet li jbigħu ditta waħda; ħwienet li jbigħu ħafna ditti; ambjent kompetittiv ħafna u daqs tas-suq limitat; l-impatt tal-internet u x-xiri onlajn; l-impatt pożittiv u negattiv tad-dħul fl-UE.*
 - L-importanza tiegħu għall-ekonomija Maltija: il-bejgħ bl-imnut bħala perċentwal għoli tal-unitajiet kummerċjali rreġistrati lokalment; il-bejgħ bl-imnut bħala sors ewlieni tal-impjeg.*
- K** 4 Kapaċi nidentifika impjegji differenti fis-settur tal-bejgħ bl-imnut u l-ħiliet, l-attribwiti, u l-imġiba relatati.
- IT-TAGĦLIM KONJITTIV**
- mpjegji: e.ż. assistent tal-bejgħ, kontrollur tal-istokk, persuna li timla l-ixkafef, rappreżentant tas-servizz għall-klijent, maniġer tal-ħanut, supervisor, mexxej tat-tim, persuna li tagħmel il-kunsinni, supervisor tal-imħażen.*
 - ħiliet: servizz lill-klijent; bejgħ; l-immaniġġjar tal-flus; ħidma f'tim; promozzjoni; soluzzjoni tal-problemi; komunikazzjoni; l-immaniġġjar tal-ħin; ħiliet fil-kompjuter; il-litteriżmu, u n-numeriżmu.*
 - Attribwiti: e.ż. dehra personali tajba, flessibilità, proattività, onestà, empatija, il-kapaċità li tagħmel ħafna xogħol f'daqqa.*
 - Imġiba: edukat/a, pożittiv/a, kunfidenti, attitudni pożittiva.*

L-Aspett tas-Suġġett: 2. Kapaċi nagħraf l-importanza ta' ħidma f'tim fil-qasam tal-bejgħ bl-imnut.

- K** 5 Kapaċi niddeskrivi l-aspetti ewlenin ta' ħidma f'tim f'ambjent tal-bejgħ bl-imnut.
- L-użu tat-tessuti: fid-dar; barra mid-dar; għanijiet tal-ħwejjeg; għanijiet tal-manifattura.*
- IT-TAGĦLIM SOĊJALI**
- Aspetti ewlenin ta' ħidma f'tim fil-qasam tal-bejgħ bl-imnut: l-apprezzament tal-punti pożittivi ta' ħaddieħor; l-apprezzament tal-attribwiti u l-opinjoni tal-membri l-oħra tat-tim; il-ħidma lejn għan komuni; l-għoti tal-appoġġ biex jitgħallem ħaddieħor; l-aċċettar tal-pariri; is-smiġħ; il-komunikazzjoni ma' timijiet oħra; il-komunikazzjoni ma' dipartimenti oħra.*

C 1 Kapaċi nassoċja l-ħidma f'tim ma' ambjent tax-xogħol tajjeb u suċċess fin-negozju.

 IT-TAGĦLIM SOĊJALI

Ambjent tax-xogħol tajjeb u suċċess fin-negozju:

- *Il-produttività ta' tim: il-ħidma flimkien biex ittemm xogħol tal-bejgħ bl-immnut b'mod effiċjenti, l-importanza tal-komunikazzjoni fi ħdan tim biex ikun evitat il-ħela, id-duplikazzjoni tax-xogħol, ilmenti tal-klijenti, u konfużjoni.*
- *L-indirizzar ta' sitwazzjonijiet stressanti: l-importanza li żżomm kalm; il-ħidma flimkien biex issolvu problemi; illimita l-impatt ta' sitwazzjonijiet stressanti.*
- *Esperjenza tal-klijent: il-ħolqien ta' ambjent akkoljenti; xogħol f'tim bħala sinjal pożittiv għall-klijenti; relazzjoni pożittiva mal-klijenti.*
- *L-bini u l-għaqqda tat-tim: eżerċizzji għal bini tat-tim; iż-żamma tal-motivazzjoni; l-ekwiwità.*

L-Aspett tas-Suġġett: 3. Kapaċi niddeskrivi l-proċess tal-bejgħ bl-immnut.

K 6 Kapaċi nsemmi l-fatturi li jinfluwenzaw l-aspettattivi tal-konsumatur.

 IT-TAGĦLIM SOĊJALI

- *Fatturi: fatturi soċjali u demografiċi; fatturi ekonomiċi; livell tal-edukazzjoni u esperjenza; il-prodotti tal-kompetituri.*

K 7 Kapaċi niddeskrivi l-ħames passi tal-proċess tal-bejgħ u l-aspetti ewlenin li jistgħu jinfluwenzaw il-proċess.

- *Il-ħames passi tal-proċess tal-bejgħ: iltaqqa' ma' u ilqa' lill-klijent; ifhem il-bżonnijiet; uri; iġbor fil-qosor; aqgħmel il-bejgħ.*
- *Aspetti ewlenin li jistgħu jinfluwenzaw il-proċess tal-bejgħ: għarfien dwar l-oqasma ewlenin u t-tqassim; għarfien dwar id-dipartimenti l-oħra tal-istabbiliment; għarfien dwar il-prodotti u s-servizzi offruti; għarfien dwar offerti speċjali; għarfien dwar is-suq.*

K 8 Kapaċi nelenka l-fatturi li jindikaw li sar bejgħ.

- *Fatturi: jgħaddu l-ħin iħarsu lejn il-prodott; jistaqsu mistoqsijiet fuq dettalji; jistaqsu fuq il-prezz; jitolbu aktar informazzjoni; jistaqsu fuq dettalji tal-pagament; jippruvaw il-prodott; mistoqsijiet mill-klijenti; movimenti tal-ġisem.*

C 2 Kapaċi nispjega kif nikkomunika b'mod effettiv mal-klijenti waqt il-proċess tal-bejgħ.

 IL-LINGWA ESPRESSIVA

- *Ħiliet bażiċi ta' komunikazzjoni li huma essenzjali fil-proċess tal-bejgħ: tislja; mistoqsijiet effettivi permezz ta' mistoqsijiet miftuħin u magħluqin biex tidentifika l-bżonnijiet tal-klijent u tqabbilhom mal-prodotti/servizzi; empatija; iċċekkjar għal fehim; feedback; għeluq.*

C 3 Kapaċi nispjega kif Punt tal-Bejgħ jintuza fil-bejgħ bl-immnut.

- *Struttura ewlenija: e.ż. cash register (għal ħwienet żgħar), kompjuter, monitor, kexxun tal-flus, printer għall-irċevuti, displej tal-klijenti, skener tal-barcodes.*
- *Funzjonijiet back office tas-sistema tal-POS: e.ż. kontroll tal-inventarju, xiri, trasferiment ta' prodotti minn post għal ieħor (għal ditti li għandhom ħafna ħwienet).*
- *Funzjonijiet tipiċi oħra ta' sistema ta' POS: e.ż. informazzjoni dwar il-bejgħ mill-ħanut, rappurtar, xejriet tal-bejgħ.*

L-Aspett tas-Suġġett: 4. Kapaċi nagħti servizz tajjeb lill-klijenti f'ambjent tal-bejgħ bl-imnut.

- K** 9 Kapaċi niddeskrivi l-benefiċċji ta' servizz tajjeb lill-klijenti għal negozju tal-bejgħ bl-imnut.
- *Benefiċċji ta' assistenza tajba lill-klijenti: involviment mal-klijent; zieda fil-bejgħ u l-profitti; iż-żamma tal-klijenti; immaġni pożittiva; il-kisba ta' feedback mill-klijenti.*
- A** 1 Kapaċi nagħti impressjoni pożittiva meta nkun qed naqdi lill-klijenti f'ambjent tal-bejgħ bl-imnut.
- Impressjoni pożittiva:*
- *Iġjene personali: attenzjoni għar-riħa tal-ġisem; il-kura tax-xagħar; attenzjoni għal nifs jinten; żarbun nadif; indafa ġenerali; kura tal-uniformi.*
 - *Movimenti tal-ġisem li juru rispett: qagħda; kuntatt tal-għajnejn; l-użu addattat tat-tonalità tal-vuċi u ċarezza; mossi.*
- A** 2 Kapaċi ngħin lill-klijenti f'ambjent tal-bejgħ bl-imnut.
- *Għajnuna lill-klijenti: tirrikonoxxi lill-klijent u tisma' b'attenzjoni għall-bżonnijiet tiegħu/tagħha; tidentifika modi kif tgħin lill-klijent bl-aħjar mezz possibbli; tiddeskrivi l-karatteristiċi ta' prodott jew elementi ewlenin ta' servizz b'mod orjentat lejn il-klijent; il-forniment ta' alternattivi jekk it-talba oriġinali ma tistax tintlaħaq; it-tmiem/l-għeluq tal-bejgħ.*
- C** 4 Kapaċi nispjega kif nindirizza l-ilment ta' klijent.
- *L-indirizzar tal-ilment: identifika n-natura tal-ilment u zomm kalm/a; staqsi lill-klijent dwar il-problema u ċčekkja li fehmeq; isma' b'mod attiv lill-klijent; apoloġija, empatija u professjonalizmu; irreferi l-klijent għaċ-channels addattati jekk l-ilment ma jistax jiġi indirizzat.*

L-Aspett tas-Suġġett: 5. Kapaċi nifhem l-elementi ewlenin marbutin mad-drittijiet tal-konsumatur f'Malta.

- K** 10 Kapaċi nelenka l-awtoritajiet, il-legislazzjoni, ir-regolamenti, u l-istituzzjonijiet ewlenin li jindirizzaw id-drittijiet tal-konsumatur f'Malta.
- *Awtoritajiet: l-Awtorità ta' Malta għall-Kompetizzjoni u għall-Affarijiet tal-Konsumatur; l-Awtorità Maltija tal-Komunikazzjoni.*
 - *Legislazzjoni: Att dwar l-Affarijiet tal-Konsumatur.*
 - *Regolamenti: Regolamenti dwar l-Indikazzjoni tal-Prezz; Regolamenti dwar Kreditu lill-Konsumatur; Regolamenti dwar vjaġġi, vaganzi u vjaġġar kollox kompriż; Regolamenti dwar il-bejgħ mill-bogħod fuq l-internet.*
 - *Istituzzjonijiet: it-Tribunal għat-Talbiet tal-Konsumatur.*
- C** 5 Kapaċi niddeskrivi l-informazzjoni li għandha tingħata lill-konsumaturi qabel il-bejgħ ta' prodott jew servizz, u d-drittijiet ewlenin tal-konsumaturi meta jixtru prodott jew servizz.
- *Informazzjoni lill-konsumaturi qabel il-bejgħ ta' prodott u servizz: il-karatteristiċi ewlenin tal-prodott jew servizz; l-isem, l-indirizz, u n-numru tat-telefown tan-negozjant; il-prezz totali tal-prodott jew servizz; arranġamenti għall-pagament u l-kunsinna fejn applikabbli; it-tul tal-kuntratt u l-kundizzjonijiet għat-terminazzjoni tal-kuntratt fejn applikabbli.*
 - *Drittijiet: id-dritt li jirċievi informazzjoni dwar il-garanzija legali ta' sentejn tal-konformità tal-prodott; id-drittijiet marbutin mal-kunsinna tal-prodott; id-drittijiet tal-konsumaturi waqt is-sales; id-drittijiet marbutin mar-ritorn ta' prodott mhux mixtieqa; id-drittijiet marbutin mad-depożiti.*
- A** 3 Kapaċi niproduċi fuljett bl-informazzjoni bażika dwar id-drittijiet tal-konsumatur.
- L-UŻU TAL-MIDJA DIĠITALI**
- *Kriterji tal-fuljett: pulit; kreattiv; informazzjoni affidabbli; bilanċ tajjeb bejn l-immaġnijiet u t-test; l-użu tajjeb tal-lingwa.*

FORM 4

2. Aspetti ewlenin tal-attivitajiet tal-bejgħ bl-imnut.

L-Aspett tas-Suġġett: 1. Kapaċi nsegwi l-proċeduri xierqa biex namministra l-flus.

- K** 1 Iddeksrivi l-importanza ta' proċeduri xierqa għall-amministrazzjoni tal-flus f'attivitajiet tal-bejgħ bl-imnut.
- *L-importanza tal-proċeduri tal-amministrazzjoni tal-flus: il-prevenzjoni ta' mmaniġġjar hażin tal-flus; il-kontabbiltà; it-trattament tal-ilmenti tal-konsumatur marbutin ma' bqija mogħtija hażin; proċess aktar faċli biex tindirizza flus żejda jew nieqsa.*
- C** 1 Spjega kif tibbilanċja kexxun fejn taħzen il-flus u tagħmir ieħor waqt dan il-proċess.
- *L-ibbilanċjar ta' kexxun fejn taħzen il-flus: l-għadd tal-float tal-flus; it-teħid tal-kexxun tal-flus f'post sigur; il-mili tar-rapport tal-flus jew ir-rapport tal-kexxun tal-flus; ir-rikonċiljazzjoni u t-trasferiment tal-flus.*
 - *It-tagħmir użat: tagħmir biex jingħaddu l-karti tal-flus; tagħmir biex jingħaddu l-muniti tal-flus.*
- K** 2 Elenka l-fatturi li li jistgħu jwasslu għal flus żejda jew nieqsa fl-immaniġġjar tal-flus.
- *Fatturi: bqija hażina; oġġetti mhux imdaħħla fis-sistema tal-POS; serq; żbalji fis-sistema tal-POS.*
- A** 1 Kapaċi nuri l-ħiliet tajbin fl-immaniġġjar tal-flus.
- *L-immaniġġjar tal-flus: insegwi l-proċeduri addattati biex nibbilanċja l-kexxun tal-flus; nipproċessa tajjeb it-transazzjonijiet tal-flus.*

L-Aspett tas-Suġġett: 2. Kapaċi nifhem l-elementi bażiċi marbutin mal-immaniġġjar tal-pagamenti tal-klijenti.

- K** 3 Kapaċi nidentifika metodi ta' pagamenti differenti li jużaw il-klijenti għax-xiri ta' prodotti bl-imnut.
- *Metodi ta' pagamenti: flus kontanti; karti tal-kreditu u tad-debitu; ċekkijiet; pagamenti onlajn permezz tal-websajt tal-bejjiegħ bl-imnut, jew faċilitajiet ta' ħlas tal-kontijiet permezz tal-internet banking.*
- C** 2 Kapaċi nispjega l-elementi bażiċi għall-provvista ta' servizz fil-punt tal-bejgħ.
- *Il-provvista ta' servizz fil-punt tal-bejgħ: iż-żamma ta' ambjent sigur; l-ipproċessar ta' pagamenti ta' flus kontanti; l-iċċekkar għal flus foloz permezz tal-għodda addattata; l-ipproċessar ta' pagamenti bil-kard u t-talba għal firma jew in-numru tal-pin; it-trattament ta' problemi bil-kard jew kwistjonijiet dwar il-bqija; il-provvista tal-informazzjoni korretta dwar proċeduri tar-ritorn jew offerti.*

L-Aspett tas-Suġġett: 3. Kapaċi nifhem it-termini u l-proċessi finanzjarji bażiċi użati fin-negozju tal-bejgħ bl-imnut.

- K** 4 Kapaċi niddefinixxi t-termini finanzjarji u tal-kontabbiltà użati fin-negozji tal-bejgħ bl-imnut.
- IL-QARI U L-FEHIM**
- *Termini ewlenin: karti tal-kreditu u tad-debitu; spejjeż; break-even; il-karta tal-profit u tat-telf, u tal-bilanċ; fluss tal-flus; zieda (mark up) u tnaqqis (mark down) fil-prezz; profit gross u profit nett; inventarju fatturat.*
- K** 5 Kapaċi niddeskrivi l-kunsiderazzjonijiet biex niffissa l-prezzijiet tal-bejgħ bl-imnut u kif il-bejjiegħa jipprezzaw il-prodotti.
- *Kunsiderazzjonijiet fl-iffissar tal-prezzijiet tal-bejgħ bl-imnut: is-sensittività tal-prezzijiet; il-kompetizzjoni; l-ispejjeż; restrizzjonijiet legali.*
 - *Il-kalkolu tal-prezz bażiku tal-bejgħ bl-imnut: l-ispejjeż tal-merkanzija + % ta' zieda; traħħis fil-prezz minhabba promozzjonijiet.*

A 2 Kapaċi nikkalkula l-prezz ta' prodott ipotetiku li żviluppajt.

 KONJITTIV

- *Prodott: kreattività; attrazzjoni tal-prodott; disponibbiltà tal-irċevuti bħala prova tal-ispejjeż; evidenza ta' ħidma f'tim; deskrizzjoni korretta tal-prodott.*
- *Prezz: niddetermina l-% taż-żieda; niddetermina l-prezz tal-bejgħ bl-imnut potenzjali.*

L-Aspett tas-Suġġett: 4. Kapaċi nuri prattiċi ta' iġjene u sigurtà meta naħdem f'negozju tal-bejgħ bl-imnut.

K 6 Kapaċi nelenka r-raġunijiet għaliex ħanut tal-bejgħ bl-imnut għandu dejjem ikollu ambjent nadif.

- *Raġunijiet: l-indafa tinfluwenza l-impresjoni tal-klijent; impatt fuq il-motivazzjoni tal-impjegati; iż-żamma tal-ħażniet u l-prodotti; l-evitar ta' mard u t-trasmissjoni tal-mard.*

C 3 Kapaċi niddiskuti prattiċi tat-tindif f'ħanut tal-bejgħ bl-imnut.

- *Prattiċi tajbin tat-tindif: iż-żamma ta' skeda tat-tindif; iż-żamma tal-entrata tal-ħanut nadifa; iż-żamma tal-art tal-ħanut nadifa; it-tindif tal-ixkafef u d-displejs; iż-żamma tal-kmamar ta' ġewwa ndaf; iż-żamma tal-post tal-ħlas nadif.*

K 7 Kapaċi nelenka l-perikli potenzjali u r-riskji f'ħanut tal-bejgħ bl-imnut.

- *Perikli u riskji: perikli tal-irfigħ; sforz u tfekkik; tixrid; tqegħid ħażin ta' kejbil li jista' jwassal lil xi ħadd jtifxkel fih; użu ħażin ta' makkinarju, għodod, jew tagħmir.*

C 4 Kapaċi nispjega kif nindirizza sitwazzjonijiet ta' emerġenza differenti.

- *Sitwazzjonijiet ta' emerġenza: nindirizza nirien; nindirizza emerġenza medika; nieħu ħsieb l-evakwazzjoni ta' ħanut tal-bejgħ bl-imnut.*

A 3 Kapaċi nuri kif innaqqas ir-riskji għas-saħħa meta nerfa' u ngorr tagħbijiet, nimbotta, u niġbed.

- *Innaqqas ir-riskji għas-saħħa: irfigħ u ġarr ta' tagħbijiet; imbuttar u ġbid b'mod tajjeb; it-teħid ta' miżuri addattati għall-protezzjoni tad-dahar; identifikazzjoni tal-limiti tat-tagħbija.*

L-Aspett tas-Suġġett: 5. Kapaċi nifhem l-elementi bażiċi tas-sigurtà f'ambjent tal-bejgħ bl-imnut.

K 8 Kapaċi niddeskrivi t-telf u l-kawża tat-tiċkin fil-bejgħ bl-imnut.

- *Definizzjoni ta' telf u tiċkin fil-bejgħ bl-imnut: id-definizzjoni t-tajba ta' telf u tiċkin fil-bejgħ bl-imnut.*
- *Kawżi: e.ż. vandalizmu, frodi, ħela, serq mill-impjegati, serq mill-ħanut (shoplifting), żbalji operattivi jew amministrattivi.*

K 9 Kapaċi niddeskrivi l-impatt ta' reat fuq in-nies li jaħdmu fin-negozju tal-bejgħ bl-imnut.

 IL-BIDLA SOĊJALI

- *L-impatt ta' reat: e.ż. impatt finanzjarju, impatt fiżiku, impatt psikoloġiku.*

K 10 Kapaċi nidentifika l-miżuri użati biex nevrta telf f'negozju tal-bejgħ bl-imnut u niżgura sigurtà generali f'ambjent tal-bejgħ bl-imnut.

- *Miżuri: e.ż. CCTV, monitoraġġ kontinwu taż-żoni tal-ħanut mill-impjegati, kontroll għal għarrieda fuq l-impjegati, aċċess limitat għall-ispazji tad-displej, proċeduri tas-sigurtà għall-istaff, l-użu ta' tags speċjali għall-prodotti.*

C 5 Kapaċi nispjega kif nindirizza incidenti relatati mas-sigurtà.

- *L-indirizzar ta' incidenti relatati mas-sigurtà: inseqwi proċeduri tal-ħanut; nibqa' kalm/a; nirrapporta fejn għandi nirrapporta; nevrta konfrontazzjonijiet; nikkonforma mal-leġislazzjoni lokali.*

FORM 5

3. L-immaniġġjar tal-istokks u l-promozzjonijiet viżivi.

L-Aspett tas-Suġġett: 1. Kapaċi nifhem l-immaniġġjar tal-istokks u l-livelli tal-istokks f'negozju tal-bejgħ bl-imnut.

- K** 1 Kapaċi niddefinixxi t-terminu 'stokk'.
- *Id-definizzjoni ta' 'stokk'*
- K** 2 Kapaċi nelenka r-raġunijiet għaliex negozju tal-bejgħ bl-imnut jimplementa miżuri tal-kontroll tal-istokk.
- *Raġunijiet għall-kontroll tal-istokk: kontroll tas-serq (kemm mill-klijenti kif ukoll mill-impjegati); is-servizz lill-klijent (iż-żamma tal-livelli addattati tal-istokk għall-bżonnijiet tal-klijenti); intraċċjar tal-prodotti (l-intraċċjar ta' prodotti li jinbiegħu ħafna jew ftit); l-immaniġġjar tal-finanzi (li tkun taf l-istatus tal-istokks tiegħek u l-impatt finanzjarju); rekwiżiti tal-ispazju tal-imħażen; l-identifikazzjoni tal-livelli kurrenti tal-istokks; prevenzjoni tal-ħala; titjib tar-rotazzjoni tal-istokks.*
- K** 3 Kapaċi nelenka d-dokumentazzjoni tipika użata għall-kontroll tal-istokks.
- *Amministrazzjoni: e.ż. noti tat-twassil u noti tal-kunsinna (għall-oġġetti deħlin), ordnijiet tax-xiri, irċevuti, noti ta' kreditu, noti ta' merkanzija mibgħuta lura, noti għal prodotti u noti tal-bejgħ (għall-oġġetti ħerġin).*
- K** 4 Kapaċi nsemmi erba' metodi użati mill-bejjieġha biex iżommu l-livelli tal-istokks.
- *Metodi: kontroll tal-istokk; rendikonti; awditjar; kalkoli tal-istokks.*

L-Aspett tas-Suġġett: 2. Kapaċi niddeskrivi l-elementi bażiċi marbutin mal-kunsinna tal-prodotti.

- C** 1 Kapaċi nispjega l-importanza għall-iżgurar tal-kunsinn tal-kwantità t-tajba ta' prodotti ta' kwalità xierqa.
- *L-iżgurar tal-kwalità u l-kwantità tal-prodotti: l-assessjar tal-kwalità tal-prodotti riċevuti; ma naċċettax stokk mhux meħtieġ; nevita li jkollu stokk żejjed jew nieqes, u nidentifika stokks mhux ikkunsinnati.*
- K** 5 Kapaċi nelenka l-biċċiet tax-xogħol ewlenin għall-kunsinn u l-ipproċessar tal-prodotti.
- *Ir-riċeviment u l-ipproċessar tal-prodotti: it-tindif u ż-żamma taż-żona fejn tidhol il-merkanzija; l-ikkontrollar tal-prodotti; il-ħruġ u l-ispezzjoni tal-prodotti; it-tneħħija u r-rimi b'mod xieraq ta' kwalunkwe materjal żejjed.*
- C** 2 Kapaċi nispjega kif l-istokk għandu jiġi mmaniġġjat biex ikunu evitati problemi u telf.
- *L-immaniġġjar tal-istokks biex jiġu evitati problemi: metodi effettivi għall-ħażna tal-istokks; l-użu addattat ta' tagħmir protettiv personali (fejn meħtieġ); il-prevenzjoni tad-deterjorazzjoni tal-istokks; il-kontroll tat-temperatura; il-ventilazzjoni; il-ħażna tal-merkanzija skont meta tasal.*
- K** 6 Kapaċi niddeskrivi mill-inqas żewġ metodi għall-ħażna tal-istokks.
- *Metodi: e.ż. L-ewwel li jidhol, l-ewwel li joħroġ (FIFO), L-aħħar li jidhol l-ewwel li joħroġ (LIFO), L-ewwel li jidhol l-aħħar li joħroġ (FILO).*

L-Aspett tas-Suġġett: 3. Kapaċi nifhem l-imġiba bażika tal-konsumatur.

- K** 7 Kapaċi niddeskrivi kif il-pakkeġġar ta' prodott jinfluwenza l-imġiba tal-konsumatur.
- *L-influwenzi fuq il-konsumatur: il-ħeġġa biex jixtri; ix-xiri kompulsiv; l-eċċitament; il-perċezzjoni tal-kwalità tal-prodott.*
- C** 3 Kapaċi niddiskuti kif bejjieġha bl-imnut jużaw is-sensi umani biex jipromwovu l-bejgħ.
- *Is-sensi umani: il-vista; ix-xamm; il-mess; is-smiġħ.*

- K** 8 Kapaċi niddeskrivi l-fatturi li jaffettwaw id-deċiżjoni tal-konsumatur biex jixtri.
- *Fatturi: fatturi soċjali; fatturi personali; fatturi kulturali; fatturi psikoloġiċi.*
- A** 1 Kapaċi nagħzel il-kuluri, l-irwejjah, u l-mużika addattata għal ħanut tal-bejgħ bl-imnut ipotetiku.
- PRATTIKA

L-Aspett tas-Suġġett: 4. Kapaċi napplika l-kunċetti tal-promozzjoni viżivi.

- K** 9 Kapaċi niddefinixxi l-kunċett ta' promozzjoni viżiva.
- *Definizzjoni ta' promozzjoni viżiva.*
- K** 10 Kapaċi niddeskrivi l-metodi użati minn bejjiegħa tal-imnut Maltin biex jattrezzaw il-ħwienet tagħhom skont l-istaġuni u avvenimenti lokali speċifiċi.
- *Staġuni u attivitajiet: e.ż. l-erba' staġuni, Jum San Valentinu, Jum l-Omm, Jum il-Missier, l-Għid il-Kbir, Lura l-Iskola, Halloween, il-Milied.*
 - *Metodi: e.ż. l-użu ta' mudelli, dekorazzjonijiet speċjali, sfondi, atturi/animaturi..*
- C** 4 Kapaċi nispjega kif jitqiegħdu prodotti f'żona tal-bejgħ biex nimmassimizza l-bejgħ.
- *Tqegħid tal-prodotti: it-tqegħid ta' prodotti fi gruppi; żoni tal-ixkaffar; tqegħid flimkien; tqegħid ta' prodotti fil-livell tal-għajnejn.*
- C** 5 Kapaċi nispjega l-importanza tat-tqassim tal-ħanut biex nimmassimizza l-bejgħ.
- *Tqassim tal-ħanut tal-bejgħ bl-imnut: il-fluss tat-traffiku tal-ħanut; l-impatt tat-tqassim tal-ħanut fuq l-imġiba tal-klijent; il-massimizzar tal-espożizzjoni tal-prodotti; is-simplifikazzjoni tal-proċess tal-wiri u x-xiri.*
- K** 2 Kapaċi noħloq pjan tat-tqassim għal ħanut tal-bejgħ bl-imnut.
- PRATTIKA
- *Pjan tat-tqassim: ippjanat tajjeb; l-użu effettiv tal-ispazju; tqassim pulit; oriġinalità.*
- A** 3 Kapaċi nqiegħed il-prodotti f'ħanut tal-bejgħ bl-imnut f'ordni speċifika biex nimmassimizza l-bejgħ.
- PRATTIKA
- *Tqegħid: it-tqegħid għal xiri impulsiv; id-differenza bejn l-ixkafef ta' taħt, tan-nofs, u ta' fuq; oġġetti li taqbad u tiegħu; prodotti ġenerali.*

II-Pedagoġija

A. IL-PEDAGOĠIJA U PRATTIKI GHAT-TAGHLIM

L-educaturi għandhom iżommu ruħhom aġġornati mal-istrateġiji pedagoġiċi u l-kunċetti l-aktar riċenti sabiex ikunu jistgħu jifhmu aħjar u jirrispondu għall-bżonnijiet tal-istudenti. L-istrateġija Ewropea *Education and Training 2020* tpoġġi enfasi partikolari fuq ir-rwol tal-għalliema fil-ħajja tal-istudenti tagħhom. L-għalliema għandhom rwol kruċjali fil-gwida tal-istudenti sabiex jilħqu l-għanijiet tagħhom filwaqt li jifformulawhom il-perċezzjonijiet tagħhom (European Commission, 2015).

Il-Kisbiet mit-Tagħlim tas-Suġġett (SLOs) inkitbu b'tali mod li jgħinu lill-educaturi jadottaw approċċi għal tagħlim li jkun interessanti, li juri ħila u jinvolvi lill-istudenti b'mod attiv f'varjetà ta' kuntesti. F'kull stadju, dawk li jippjanaw il-kurrikulu għandhom jikkonsidraw fuq bażi regolari l-opportunitajiet li jiġu pprezentati permezz tal-SLOs sabiex jiżviluppaw tagħlim attiv matul il-livelli fil-Qafas tal-Kisbiet mit-Tagħlim.

Fis-suġġetti tal-Edukazzjoni u t-Taħriġ Vokazzjonali, l-SLOs huma pprezentati bħala:

- **K** - Kriterji ta' **Għarfien**
- **A** - Kriterji ta' **Applikazzjoni**
- **C** - Kriterji ta' **Komprensjoni**

X'inhu l-Bejgħ bl-Imnut?

Is-suġġett tal-Bejgħ bl-Imnut jista' jkun deskritt bħala l-bejgħ ta' prodotti u servizzi għall-użu personali jew tad-dar. F'termini sempliċi, il-bejgħ bl-imnut huwa tranżazzjoni ta' prodotti bejn il-bejjiegħ u l-utent aħħari ta' unità waħda (biċċa) jew ta' kwantitajiet żgħar biex jissodisfaw individwu u l-konsum dirett ta' individwu.

It-teknoloġija li qed tiżviluppa xprunat l-effiċjenza fi ħdan l-operazzjonijiet tal-bejgħ bl-imnut, fi ħwienet, katini tal-provvista u f'kanali ġodda tal-bejgħ bħall-Internet (Hart et al., 2006). Tista' ssir referenza għar-rapport tal-GRTU 2014 fejn huwa dikjarat li l-bejgħ onlajn għadu jipprezenta sfida kbira għall-maġġoranza tal-intrapriżi Maltin, speċjalment l-SMEs, u huwa stmat li madwar 30% tan-negozju tal-bejgħ bl-imnut qed jintilef minħabba l-bejgħ onlajn minn pajjiżi oħra. Konsegwentement, bejjiegħa bl-imnut lokali jeħtieġ jadattaw għal din ir-realtà ġdida. Bosta negozji Maltin fil-fatt urew ir-rieda li jinvestu f'dan il-midjum (GRTU, 2014).

Sfortunatament, il-bejgħ bl-imnut isofri wkoll minn problemi fir-reklutaġġ minħabba r-reputazzjoni ħażina li għandu bħala għażla ta' karriera, partikolarment għall-impjegati bi kwalifiki għolja (Hart et al., 2006). Dan jista' jkun minħabba ċerta pressjoni li jkollhom l-impjegati biex jixprunaw il-bejgħ, kif ukoll minħabba s-siġhat strambi tax-xogħol matul tmiem il-ġimgħa, festi pubbliċi u l-perjodi festivi.

L-għarfien u l-ħiliet miksuba fl-istudju tal-Bejgħ bl-Imnut bħala suġġett vokazzjoni jistgħu jiġu applikati f'setturi varji tal-ekonomija; inkluż it-turiżmu, l-ospitalità, il-bejgħ ta' prodotti tal-konsumatur li jinbiegħu b'rata mgħaġġla ħafna, *supermarkets* u kumplessi tal-bejgħ. Il-kors VET tal-Bejgħ bl-Imnut fih elementi minn fergħat differenti; inkluż l-intraprenditorija, in-negozju, l-imġiba tal-konsumatur, ħiliet tal-komunikazzjoni, il-litteriżmu diġitali, il-litteriżmu, in-numeriżmu, ħiliet finanzjarji u l-manigment.

L-importanza tal-bejgħ bl-imnut

L-ambjent lokali tal-bejgħ bl-imnut huwa karatterizzat minn dawk li jaħdmu għal rashom, kumpaniji żgħar, kumpaniji akbar li jirraprezentaw bosta ditti globali u internazzjonali, u bosta ħwienet indipendenti li jbigħu ħafna ditti jew ditta waħda. Il-kompetizzjoni lokali hija għolja, partikolarment minn mindu Malta daħlet fl-UE u b'hekk l-entitajiet barranin għandhom aċċess biex joperaw f'Malta. L-istudji tal-Bejgħ bl-Imnut huma importanti fil-kuntest Malti, minħabba l-għadd ta' impjegati u negozji disponibbli li joperaw f'din iż-żona. Skont l-istatistika tad-Demografija tan-Negozju li nħareġ mill-Uffiċċju Nazzjonali tal-Istatistika f'Mejju 2015, in-negozji tal-bejgħ bl-ingrossa u l-bejgħ bl-imnut kien jammonta għal 21.1 % tal-unitajiet tan-negozji totali rreġistrati fl-2014. Bl-istess mod, l-Istharrig tal-Forza tax-Xogħol ta' Jannar-Marzu 2015 juri li 28.4 % tal-ħaddiema huma impjegati fis-settur tal-bejgħ bl-ingrossa u l-bejgħ bl-imnut, it-trasport u l-ħżin, l-akkomodazzjoni u attivitajiet tas-servizzi tal-ikel.

Huwa għalhekk importanti li s-suġġett tal-Bejgħ bl-Imnut fi ħdan kuntest vokazzjonali jikkunsidra l-bżonnijiet tas-settur tal-bejgħ bl-imnut Malti filwaqt li jipprovdi l-għarfien, l-attitudni, il-ħiliet u l-kompetenzi neċessarji li huma meħtieġa mill-industrija.

Il-Bejgħ bl-Imnut bħala suġġett vokazzjonali, għalhekk għandu l-għan li:

- jiffamiljarizza lill-istudenti mas-settur tal-bejgħ bl-imnut u l-istruttura tiegħu fi ħdan il-kuntest tal-ekonomija Maltija.
- jiżviluppa l-attitudnijiet tal-istudenti, partikolarment attitudnijiet kummerċjali etici, biex jippermettilhom jaħdmu b'mod effettiv f'setturi differenti f'dan il-qasam.
- jiżviluppa fehim tal-importanza ta' servizz tajjeb tal-klijenti fis-settur tal-bejgħ bl-imnut u l-proċess tal-bejgħ bl-imnut.
- jipprovdi art fertili biex l-istudenti jkomplu jiżviluppaw l-għarfien, l-attitudnijiet, il-ħiliet u l-kompetenzi li huma applikabbli għall-bejgħ bl-imnut.
- jintroduci l-istudenti għal termini finanzjarji bażiċi, il-kontabilità u l-prattiki relatati biex itejbu l-litteriżmu finanzjarju tagħhom.
- jiffamiljarizza lill-istudenti mal-immaniġġjar tajjeb tal-flus u Prattiki tal-pagamenti.
- jiżviluppa ħiliet intraprenditorili relatati ma' opportunitajiet fil-bejgħ bl-imnut.
- jikkultiva fehim ta' promozzjoni viżiva għan-negozju tal-bejgħ bl-imnut u l-benefiċċji relatati f'termini tal-massimizzazzjoni tal-bejgħ.
- irawwem approċċ kritiku għat-teħid tad-deċiżjonijiet u s-soluzzjoni tal-problemi kif applikati għal sitwazzjonijiet differenti li wieħed jista' jiltaqa' magħhom meta jaħdem fis-settur tal-bejgħ bl-imnut.
- jiżviluppa fehim tal-għarfien, ħiliet, kompetenzi u bżonnijiet fuq il-post tax-xogħol fi ħdan il-bejgħ bl-imnut, biex jgħin lill-istudenti jiżviluppaw l-aspirazzjonijiet tal-karriera tagħhom.

L-implikazzjonijiet għall-edukazzjoni:

It-Tnejn tal-Kuntest

Is-sistema edukattiva lokali tiġbor fiha wkoll suġġetti bħall-Istudji Kummerċjali, l-Istudji Soċjali u l-Iżvilupp Personali, Soċjali u tal-Karriera. Għalkemm dawn is-suġġetti jkopru r-rekwiżiti għas-settur tal-bejgħ bl-imnut, ma jagħmlux dan minn perspettiva akkademika. Il-bejgħ bl-imnut bħala suġġett vokazzjonali jgħin jilhaq l-għanijiet iffissati għat-Taħriġ u l-Edukazzjoni Vokazzjonali (VET) permezz tal-Qafas tal-Kurrikulu Nazzjonali (NCF):

“Is-suġġetti VET huma introdotti fil-kurrikulu tas-sekondarja ogħla biex jiddiversifikaw l-opportunitajiet ta’ tagħlim disponibbli għall-istudenti. Dawn huma intiżi biex jarrikkixxu l-esperjenzi tat-tagħlim tal-istudenti li għandhom bżonnijiet u interessi differenti, partikolarment dawk li jibbenefikaw l-aktar minn orjentazzjoni Prattika qawwija fit-tagħlim tagħhom.” (Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol, 2012:62).

Konsegwentement, l-introduzzjoni tal-Bejgħ bl-Imnut bħala suġġett vokazzjonali jipprovdi approċċ Prattiku li joffri kuntesti Prattiki maħsuba biex jinvolvu u jimmotivaw lill-istudenti li jitgħallmu billi jagħmlu. Inġenerali, il-programm ta’ tliet snin għandu jkun fih bilanċ bejn kompetenzi teoretici u Prattici fis-suġġett.

Fl-istudju tagħhom tal-perċezzjoni ta’ min jimpjega dwar il-vojt fil-ħiliet fis-settur tal-bejgħ bl-imnut, Hart et al. (2006) jirreferu għal serje ta’ Stharriġ Nazzjonali tal-ħiliet ta’ Min Jimpjega mill-Kunsill tat-Tagħlim u l-ħiliet tar-Renju Unit li m’għadux jiffunzjona. Dawn li ġejjin kienu identifikati bħala l-vojt ewlieni antiċipat tal-ħiliet fis-settur tal-bejgħ bl-imnut:

NESS (2001) Bejjiegħa tal-Imnut Nazzjonali	NESS (2003) Bejjiegħa tal-Imnut Nazzjonali	NESS (2004) Bejjiegħa tal-Imnut Nazzjonali	NESS (2005) Bejjiegħa tal-Imnut Nazzjonali
L-immaniġġjar tal-klijenti	Il-komunikazzjoni	ħiliet tekniki u Prattici	ħiliet tekniki u Prattici
ħiliet avvanzati tal-IT	L-immaniġġjar tal-klijenti	Il-komunikazzjoni	L-immaniġġjar tal-klijenti
Litteriżmu bażiku tal-kompjuter	Is-soluzzjoni tal-problemi	L-immaniġġjar tal-klijenti	Il-komunikazzjoni orali
Il-komunikazzjoni	Il-ħidma f’tim	Il-ħidma f’tim	Is-soluzzjoni tal-problemi
ħiliet tekniki u Prattici oħra	ħiliet tekniki u Prattici oħra	Is-soluzzjoni tal-problemi	Il-ħidma f’tim

Stharriġ ta’ min jimpjega dwar il-ħiliet meħtieġa fl-Ewropa kienet ukoll pilotata minn CEDEFOP (2013). Id-diskrezzjoni tax-xogħol (id-determinar tax-xogħol proprju, il-metodi tal-ħidma u l-veloċità tax-xogħol), l-ippjanar u s-soluzzjoni tal-problemi kienu identifikati bħala ħiliet ġenerici għas-settur tal-bejgħ bl-imnut.

Affarijiet li għandhom isiru u ma jsirux f’dan is-Suġġett:

Li għandhom isiru

- Tipprovdi l-ambjent it-tajjeb biex tinkoraġġixxi lill-istudenti jaħdmu b’mod indipendenti, u jiżviluppaw attitudni professjonali u etiku lejn is-suġġett.
- Tiżgura l-iżvilupp progressiv tal-abbiltajiet tal-istudenti permezz ta’ assessjar kontinwu.
- Tipprovdi studji ta’ każijiet kuntestwalizzati tal-ħajja reali biex tifhem aħjar l-aspetti differenti tal-bejgħ bl-imnut.
- Tinkoraġġixxi l-kontribut ta’ entitajiet bħall-GRTU, l-MHRA, il-Kamra tal-Kummerċ, u l-bejjiegħa tal-imnut infushom biex ikunu jistgħu jgħaddu l-għarfien u l-esperjenza tagħhom f’dan il-qasam.
- Tipprovdi esperjenzi Prattici biex tippermetti lill-istudenti jqiegħdu t-teorija fil-Prattika.
- Tuża l-logħob tal-irwoli u s-simulazzjonijiet biex tipprepara lill-istudenti jindirizzaw sitwazzjonijiet differenti fl-ambjent tal-bejgħ bl-imnut
- Tippromwovi l-użu ta’ metodi ta’ istruzzjoni li jippromwovu t-tagħlim attiv.

Li m’għandhomx isiru

- Tiffoka biss fuq l-aspetti teoretici tas-suġġett, billi dan inaqqas mill-aspett vokazzjonali.
- Tippermetti lill-istudenti jadottaw attitudni laissez-fair lejn dan is-suġġett vokazzjonali.
- Tuża studji ta’ każi mir-Renju Unit jew minn pajjiżi oħra biss, billi dawn jistgħu jkunu relatati ma’ ħwienet tal-bejgħ bl-imnut kbar li normalment ma jinstabux fl-ambjent Malti.

Rabtiet ma' Kompetenzi Ewlenin fil-Qafas Malti tal-Kwalifiki

Il-kompetenzi ewlenin huma definiti bħala kombinazzjoni tal-għarfien, il-ħiliet u l-attitudnijiet adattati għall-kuntest, u li kull individwu jeħtieġ għas-sodisfazzjon u l-iżvilupp personali, iċ-ċittadinanza attiva, l-inklużjoni soċjali u l-impjieg (MQC, 2007).

Il-Bejgħ bl-Imnut bħala suġġett vokazzjonali jista' jikkontribwixxi u jgħaqqad l-aspetti tas-suġġetti li ġejjin:

1. *Il-Komunikazzjoni b' Lingwa Barranija (l-Ingliż)*

Il-lingwa bħala għodda ta' komunikazzjoni tista' wkoll tiġi applikata għal varji xenarji vokazzjonali. Dan huwa element ewlieni meta taħdem fis-settur tal-bejgħ bl-imnut, biex tkun tista' tittratta ma' tipi differenti ta' klijenti u ma' membri oħra ta' tim.

2. *Kompetenzi Matematiki*

Ħiliet matematiki huma meħtieġa biex tapplika għarfien u fehim matematiku biex issolvi problemi li jistgħu jinqalgħu fuq bażi regolari fis-settur tal-bejgħ bl-imnut. Ħiliet numeriki bażiċi huma importanti f'dan is-settur biex tkun tista' twettaq tranżazzjonijiet finanzjarji, prezzijiet u proċessi simili oħra.

3. *Kompetenzi Diġitali (Litteriżmu Diġitali)*

Kompetenzi diġitali huma importanti fis-settur tal-bejgħ bl-imnut. Ħwienet moderni tal-bejgħ bl-imnut jużaw sistemi tal-punt tal-bejgħ elettronici. Dan huwa marbut ukoll mal-approċċ il-ġdid tal-bejgħ onlajn.

4. *It-Tagħlim biex Nitgħallem u t-Tagħlim Kooperattiv*

Tagħlim waħedhom ifisser li l-istudenti jibdew it-tagħlim, filwaqt li jagħmlu deċiżjonijiet dwar x'taħriġ u esperjenzi ta' żvilupp ser ikollhom u kif. Fil-kuntest tal-VET dan jinkludi t-tagħlim fuq il-post tax-xogħol. Probabbilment l-aktar ħila importanti għall-forza tax-xogħol li illum qed tinbidel b'mod mgħaġġel hija l-ħiliet għall-awtoriflessjoni (MQC, 2007). Il-post tax-xogħol kontemporanju huwa dinamiku u kontinwament jinbidel. Il-bejjiegħa bl-imnut mhumiex eċċezzjoni u jistennew li l-impjegati tagħhom ikunu kapaċi jaħdmu fuq l-inizjattiva tagħhom stess u jkunu kapaċi jitgħallmu. Konsegwentement, huwa importanti li l-istudenti jiffokaw fuq il-massimizzazzjoni tal-opportunitajiet tat-tagħlim tagħhom fi ħdan l-ambjent tal-bejgħ bl-imnut.

5. *Kompetenzi Soċjali u Ċiviċi*

Kompetenzi interpersonali jkopru forom ta' mgħiba li jgħammru lill-individwi biex jipparteċipaw b'mod effettiv u kostruttiv fil-ħajja soċjali u tax-xogħol f'soċjetà dejjem aktar diversa, u biex jirrizolvu kunflitti meta jkun meħtieġ (MQC, 2007). Dan l-aspett għalhekk jinkludi wkoll elementi ewlenin li huma importanti għal suċċess f'karriera tal-Bejgħ bl-Imnut. Dan jinkludi l-ħidma ma' ħaddieħor, is-soluzzjoni ta' problemi, l-immaniġġjar personali, il-komunikazzjoni u l-ħiliet ċiviċi.

6. *L-Intraprenditorija, il-Kreattività u l-Innovazzjoni*

Kif iddikjrat mill-MQC (2007), il-kompetenzi fl-intraprenditorija fil-kuntest tal-VET huma:

- Il-Motivazzjoni u l-Inizjattiva
- Il-Ħsieb Kritiku
- Il-Kreattività
- L-Organizzazzjoni

Dawn ukoll huma elementi importanti għall-ħidma fis-settur tal-bejgħ bl-imnut.

Ħarsa ġenerali lejn il-Bejgħ bl-Imnut

Il-Bejgħ bl-Imnut jikkonsisti fi 3 *units*. Kull *unit* għandu jitlesta matul sena skolastika partikolari, i.e. *Unit 1* fil-Form 3, *Unit 2* fil-Form 4 u *Unit 3* fil-Form 5.

Kull *unit* għandu 4 Kisbiet mit-Tagħlim li jiġu assessjati permezz ta' 18-il Kriterju ta' Assessjar li huma maqsumin fi 3 gruppi:

- 10 Kriterji ta' Għarfien
- 5 Kriterji ta' Komprensjoni
- 3 Kriterji ta' Applikazzjoni.

Kull kriterju ta' għarfien għandu 4 marki, il-kriterji ta' komprensjoni għandhom 6 marki kull wieħed u l-kriterji ta' applikazzjoni għandhom 10 marki kull wieħed.

Għal kull *unit* hemm 3 valutazzjonijiet, tnejn minnhom huma deċiżi mill-għalliema filwaqt li l-ieħor huwa test ikkontrollat stabbilit minn bord tal-eżamijiet uffiċjali (MATSEC). Kull wieħed mill-ewwel żewġ valutazzjonijiet għandu jkollu bejn 26 u 34 marka, filwaqt li l-assessjar ikkontrollat għandu jkollu bejn 38 u 42 marka. Il-kriterji tal-marki li jridu jiġu assessjati fit-test ikkontrollat jiġu speċifikati fil-bidu tas-sena skolastika, u l-assessjar ikkontrollat isseħħ fl-aħħar ta' dik is-sena skolastika. Kull kriterju għall-għoti tal-marki għandu jiġi assessjat darba biss. Il-valutazzjonijiet kollha għandhom jiġu verifikati internament u esternament, u kull test għandu jiġi bi skema għall-għoti tal-marki sabiex l-assessjar ikun validu, ġust u affidabbli.

L-oġhla marka li tista' tinkiseb għal kull *unit* hija 100, u l-kandidati li jiksbu 50 jew aktar jgħaddu. L-istudenti għandhom jagħmlu l-valutazzjonijiet kollha biex jgħaddu l-*unit*. L-istudenti li jiksbu gabra ta' 50 marka jew aktar mat-tlestija tat-tliet valutazzjonijiet għal *unit* partikolari ma jkunux jistgħu jerggħu jagħmluh biex itejbu l-marka oriġinali tagħhom. Madankollu, dawk li ma jgħaddux jingħataw l-opportunità li jagħtu test sommarju fl-aħħar tas-sena skolastika.

Dan it-test sommarju jkopri l-kisbiet mit-tagħlim kollha ta' dik il-*unit*. L-oġhla marka li tista' tinkiseb fit-test sommarju għal student li ma jkunx għadda hija 60%. Madankollu jekk student kien assenti għal raġuni ġustifikata għall-valutazzjoni kkontrollata, l-istudent jista' jikseb l-oġhla marka allokata għat-test ikkontrollat. L-istudenti jistgħu jappellaw il-marka tal-*unit* kollha.

Jekk l-istudenti jgħaddu mit-3 *units*, huma jiksbu kwalifika ta' Livell 3 tal-MQF, filwaqt li jekk l-istudenti jgħaddu biss minn 2 *units* u jiksbu bejn 120 u 149 marka, huma jiksbu kwalifika ta' Livell 2 tal-MQF.

Taħt kull kriterju għall-għoti tal-marki, l-edukaturi jistgħu jsibu l-kontenut kollu li jrid jiġi kopert qabel ma l-istudenti jiġu valutati. Wieħed għandu jinnota li fil-Learning Outcomes Framework jintużaw il-konvenzjonijiet li ġejjin: il-punt u virgola (;), il-virgola (,) u l-eżempju (eż.).

Meta jintużaw il-punt u virgola bejn kull entrata fil-lista (bħal fl-eżempji t'hawn taħt), l-edukaturi għandhom jassessjaw lill-istudenti fuq il-kontenut kollu deskritt:

- Kapaċi niddeskrivi t-tipi differenti tal-mezzi tal-bejgħ bl-imnut użati fi ħdan kuntest Malti.
Mezzi tal-bejgħ bl-imnut: ħwienet; katalogi; bejgħ onlajn; is-swieq tal-monti; *showrooms*; bejgħ fuq it-televisin; kjoskijiet mobbli; bejgħ bieb bieb; supermarkets; kumplessi tal-ħwienet.

Meta fuq nett tal-lista jkun hemm eżempju (eż.) tintuża l-*virgola* biex tissepara l-partijiet kollha tal-lista. Dan jindika li l-edukatur xorta waħda għandu jkopro l-kontenut kollu, iżda jistenna lill-istudenti jagħtu aktar minn 50% tal-kontenut imniżżel għal dak il-kriterju ta' valutazzjoni (bħal fl-eżempju t'hawn taħt):

- Kapaċi nidentifika impjiegji differenti fis-settur tal-bejgħ bl-immnut u l-*hillet*, l-*attribwiti*, u l-*imġiba* relatati. **Impjiegji:** eż. assistent tal-bejgħ, kontrollur tal-istokk, persuna li timla l-*ixkafef*, rappreżentant tas- servizz għall-klijent, *maniġer* tal-*ħanut*, *supervisor*, *mexxej* tat-tim, persuna li tagħmel il-*kunsinni*, *supervisor* tal-*imħażen*.

F'kull kriterju tal-għoti tal-marki hemm verb li jagħti ordni biex jispeċifika l-livell tal-kontenut mistenni mill-istudenti, bħal '*elenka*', '*identifika*', '*agħti fil-qosor*', '*iddeskrivi*', '*fisser*', eċċ. Dawn il-verbi huma mfissra fil-glossarju tal-verbi tal-MATSEC li jinsab fuq il-websajt tagħhom.

Kull valutazzjoni hija verifikata internament qabel ma tingħata lill-istudent u wara li tkun giet ikkoreġuta mill-għalliema. Darbtejn fis-sena ssir verifika esterna.

Sabiex jissaħħaħ l-ippjanar tal-kurrikulu, filwaqt li jkun żgurat li l-istudenti kollha jkollhom aċċess b'mod attiv u jinvolvu ruħhom fl-ambjent tat-tagħlim, hemm bżonn ta' approċċ koerenti fl-ippjanar tat-tagħlim u l-assessjar, u fil-qsim ta' informazzjoni fuq il-progress u l-kisbiet milħuqa.

L-approċċ tal-kisbiet mit-tagħlim jippermetti lill-edukaturi jduru lejn tagħlim li jiffoka fuq l-istudenti u l-istrategiji tat-tagħlim. Dan ifisser li jsiru jafu l-*ħafna* modi li bihom l-istudenti huma differenti minn xulxin, liema mill-*ħafna* metodi jagħmlu sens fit-tagħlim ta' dak il-*ħin*, u kif għandhom jaffrontaw din il-*varjanza* b'tali mod li joffru support lill-istudenti fuq bażi individwali filwaqt li jgħinuhom jagħmlu progress. Taqsima Ċ: *It-tagħlim ta' studenti differenti f'kull livell* toffri gwida fuq kif dan jista' jsir.

B. L-EMBEDDING FIT-TAGHLIM TAT-TEMI KROSSKURRIKULAR

Fl-Ewropa kien hemm bidla minn approċċ li jitratta b'mod esklussiv is-suġġett għal approċċ aktar krosskurrikulari, tematiku, interdixiplinarju u kollaborattiv, li jirrifletti s-sitwazzjonijiet reali tal-ħajja ta' kuljum filwaqt li jhegġeg it-trasferiment tal-ħiliet minn qasam tat-tagħlim għal ieħor. Permezz tal-approċċ krosskurrikulari, ħafna mis-setturi tal-kurrikulu ngħataw profil oġġla filwaqt li ssaħħu għadd ta' kompetenzi trasversali (il-Kummissjoni Ewropea/EACEA/ Eurydice, 2012). It-Temi Krosskurrikulari (is-CCTs) jgħaqqdu flimkien is-suġġetti billi jidentifikaw għanijiet tat-tagħlim komuni li huma riflessi wkoll fit-twemmin tal-iskola (Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol, 2012: 31, 39).

It-Temi Krosskurrikulari ġew introdotti fl-LOF sabiex jiżguraw li l-istudenti kollha, huma u javvanzaw matul il-livelli, jiġu f'kontatt kontinwu mat-tipi ta' għarfien, ħiliet u fehim li huma meħtieġa sabiex huma jkunu jistgħu jipparteċipaw b'mod attiv, filwaqt li jirnexxu u jikkontribwixxu fis-soċjetà Maltija.

L-infilsar tas-CCTs fil-Kisbiet mit-Tagħlim tas-Suġġett joffri aċċess għal identità ġdida tat-tagħlim li tmur lil hinn mis-suġġett, u l-istudenti ser jagħtu valur lit-tagħlim tas-CCT meta jaraw li dawn huma parti integrali mill-Qafas tal-Kisbiet mit-Tagħlim u li huma vitali sabiex jgħinuhom biex isiru studenti olistiċi.

Kull CCT qed jiġi pprezentat bħala sett ta' kisbiet mit-tagħlim addizzjonali liż-żgħażaġħ sabiex huma jiffaċċjaw u jiżviluppaw għarfien u fehim tiegħu huma u javvanzaw matul il-Qafas tal-Kisbiet mit-Tagħlim.

It-Temi Krosskurrikulari huma:

il-Litteriżmu Diġitali

I-Edukazzjoni għad-Diversità

I-Edukazzjoni għall-Intraprenditorija, il-Kreattività u I-Innovazzjoni

I-Edukazzjoni għall-Iżvilupp Sostenibbli

it-Tagħlim biex Nitgħallem u t-Tagħlim Kooperattiv

il-Litteriżmu

It-Temi Krosskurrikulari jinsabu fl-Appendiċi, kif ukoll onlajn:

<http://www.schoollearningoutcomes.edu.mt/mt/category/cross-curricular-themes>

Is-CCTs għandhom jiġu infilsati matul il-vjaġġ ta' tagħlim u l-esperjenzi tal-istudenti, fejn il-punt ewlieni għandu jkun li l-għarfien u l-fehim tas-CCT jiġi mgħallem, ikkonsolidat u kkuntestwalizzat. Il-kuntest huwa importanti bil-għan li jżid it-tifsira u l-iskop biex jiġi msaħħaħ l-użu tas-CCT. Ma hemm l-ebda mod effettiv biex jiġi organizzat u nfilsat it-tagħlim tas-CCTs. Madankollu, meta CCT tingħaqad b'mod dirett ma' biċċa xogħol partikolari fi hdan l-SLO imbagħad ikun żgurat li jkun hemm opportunità għall-użu tas-CCT f'dik il-biċċa xogħol partikolari, huwa mod effettiv ħafna kif tiġi infilsata CCT.

L-infilsar ma jinkludix biss li kurrikula differenti jingħaqdu flimkien. L-ippjanar ta' fejn ser jiddaħħal il-kontenut tas-CCT biex jagħmel parti mill-SLOs jew mill-Aspett tas-Suġġett huwa biss il-bidu. L-edukaturi għandhom jistabbilixxu kif il-kontenut tas-CCT jżid il-valur tal-SLOs li qed jiġu mgħallma u kif tista' tinkiseb xi haġa akbar minn sempliċement għaqda flimkien tal-partijiet differenti. Fuq kollox, it-tagħlim tas-CCT ser iżid il-valur fit-trasferiment tal-għarfien, tal-ħiliet u tal-fehim billi jipprezenta sitwazzjonijiet fattwali li jagħmlu sens għall-istudenti.

L-Embedding bħala proċess

Hemm tliet modi ewlenin kif jiġu mgħallma l-għarfien, il-ħiliet u l-fehim li hemm indirizzati fis-CCTs tul il-proċess tat-tagħlim. Dawn huma:

- permezz tal-mod kif jitwassal u t-tagħlim innifsu marbut mal-SLOs;
- billi jiġu magħżula metodi u strateġiji partikolari tat-tagħlim minn oħrajn biex jiġu mgħallma l-SLOs;
- billi jsiru attivitajiet krosskurrikulari mibnija b'mod speċifiku jew attivitajiet li jinvolvu lill-iskola kollha.

Dan il-proċess jimplika bidla importanti fil-mod kif l-għalliema jħarsu lejn it-tagħlim tal-kontenut tas-suġġett fil-klassi. L-integrazzjoni tal-kisbiet mit-tagħlim krosskurrikulari fit-tagħlim ta' suġġetti differenti teħtieġ li l-għalliema jmorru lil hinn mill-iskemi tradizzjonali u jaħdmu f'kollaborazzjoni mill-qrib ma' xulxin sabiex jiżviluppaw l-approċċ tagħhom għas-CCTs filwaqt li jkun hemm skambju ta' informazzjoni fuq l-iżvilupp tat-tagħlim ta' studenti speċifiċi b'rabta mas-CCTs (European Commission 2012:25).

It-tagħlim tas-CCTs permezz tal-SLOs

L-ewwel approċċ għat-tagħlim tal-kontenut tas-CCT huwa permezz tal-integrazzjoni tat-tagħlim tas-CCT ma' dak tal-SLOs partikolari. Il-qafas jipprovdi gwida fuq l-aħjar opportunitajiet biex isir dan. Fejn SLO partikolari tipprezenta opportunità tajba li tindirizza tagħlim marbut mat-Tema Krosskurrikulari tidher l-istampa tas-CCT wara l-SLO. Din turi li l-SLO:

- qed joffri opportunità mhux sfurzata sabiex wieħed jibda jħares lejn l-iżvilupp tat-tagħlim u l-ħiliet marbuta ma' aspekt partikolari tas-CCT;
- tista' tiġi msaħħa billi jiġi introdott aspekt partikolari ta' wieħed mis-CCTs.

Biex l-edukaturi jiġu ggwidati għall-kisbiet mit-tagħlim speċifiċi tas-CCT li huma l-aktar relevanti, l-istampa tas-CCT li jkun hemm flimkien mal-SLO partikolari tinkludi wkoll titlu sabiex jiġi identifikat liema hu l-aspett partikolari tas-CCT li 'joqgħod l-aktar', jiġifieri, il-parti tal-kontenut tas-CCT li hija l-aktar marbuta mal-għarfien, il-fehim u/jew il-ħiliet indirizzati fl-SLO partikolari.

Għalkemm qed tiġi identifikata CCT waħda, dan ma jfissirx li CCTs oħra ma jkunux relevanti. L-identifikazzjoni ta' tema partikolari sempliċement tissuggerixxi li l-edukaturi jistgħu jsibu dik il-parti identifikata bħala l-aktar relevanti, l-aktar xierqa jew l-aktar faċli li tiġi integrata f'dak il-punt partikolari, filwaqt li tippermetti lill-edukaturi jgħallmu s-suġġett u s-CCT b'mod integrat.

Eżempji ta' dan it-tip ta' infilsar fil-Bejgħ bl-Imnut jinkludu:

- Kapaċi nispjega kif nikkomunika b'mod effettiv mal-klijenti waqt il-proċess tal-bejgħ.
 IL-LINGWA ESPRESSIVA
Meħuda minn *Unit 1, LO 3, C2.*
- Kapaċi niddeskrivi l-impatt ta' reat fuq in-nies li jaħdmu fin-negozju tal-bejgħ bl-imnut.
 IL-BIDLA SOĠJALI
Meħuda minn *Unit 2, LO 5, K9.*
- Kapaċi nikkalkula l-prezz ta' prodott ipotetiku li żviluppajt.
 KONJITTIV
Meħuda minn *Unit 2, LO 3, A2.*

Eżempju: Insibu opportunitajiet biex nindirizzaw it-tagħlim tas-CCTs fl-SLOs tal-Bejgħ bl-Imnut

- Kapaċi nidentifika impjegji differenti fis-settur tal-bejgħ bl-imnut u l-ħiliet, l-attribwiti u l-imġiba relatati.

 IT-TAGĦLIM KONJITTIV
Meħuda minn *Unit 1, LO 1, K4.*

Meta tiffoka fuq il-proċess ta' evalwazzjoni kritika ta' din l-SLO, jinfetħu opportunitajiet għall-indirizzar ta' aspetti tal-Kisbiet mit-Tagħlim, Nitgħallem biex Nitgħallem u t-Tagħlim Kooperattiv relatati mat-tagħlim konjittiv. Il-kisbiet partikolari li jidhru li huma l-aktar relevanti huma:

- Kapaċi niftakar billi nagħraf u nillokalizza l-informazzjoni.
- Kapaċi norbot informazzjoni ġdida mal-għarfien eżistenti tiegħi.
- Kapaċi nanalizza l-informazzjoni li niltaqa' magħha.
- Kapaċi nassessja lili nnifsi biex nanalizza u niżviluppa aktar l-ideat tiegħi.
- Kapaċi niffoka fuq is-suġġett ewlieni u nqassar il-punti importanti.
- Kapaċi napplika l-għarfien u l-fehim tiegħi f'kuntesti differenti.

Dawn huma l-kisbiet mis-CCTs li, jekk jiġu mgħallma u żviluppatti bikri fil-programm, iwasslu biex l-istudenti jkunu kapaċi jittrasferixxu u japplikaw it-tagħlim tas-CCT għall-programm tal-Bejgħ bl-Imnut. Ir-riżultat għandu jkun rispons aħjar għas-suġġetti tal-SLOs u titjib fil-kwalità tax-xogħol fil-kisbiet tal-Bejgħ bl-Imnut.

Nindirizzaw is-CCTs permezz tal-użu ta' metodi u strategiji ta' tagħlim partikolari

Is-CCTs jistgħu jintużaw bħala għajjnuna għall-ħolqien ta' politiki u strategiji għad-dipartimenti, billi, pereżempju, it-tagħlim jiġi strutturat apposta biex jiġi massimizzat l-użu tat-teknoloġija diġitali. F'livell ta' dipartiment, is-CCTs li ġejjin jistgħu jkunu partikolarment adegwati biex jgħinu fl-għażliet pedagoġiċi u tal-istili tat-tagħlim bil-għan li titkabbar kemm jista' jkun il-flessibbiltà introdotta mill-LOF:

 It-Tagħlim biex Nitgħallem u t-Tagħlim Kooperattiv

 Il-Litteriżmu Diġitali

 L-Edukazzjoni għad-Diversità

L-edukaturi għandhom mnejn isibu li s-CCTs li ġejjin għandhom rwol x'jaqdu fl-għażla ta' suġġetti li jixprunaw l-interess u d-dibattitu:

 L-Edukazzjoni għall-Iżvilupp Sostenibbli

 L-Edukazzjoni għall-Intraprenditorija, il-Kreattività u l-Innovazzjoni.

Huwa evidenti li xi wħud mis-CCTs jintegraw ruħhom b'mod naturali għal stili partikolari ta' tagħlim. Pereżempju, Taqsima Ċ *It-tagħlim ta' studenti differenti f'kull livell* toffri gwida fuq kif CCTs partikolari jistgħu jgħinu lill-istudenti jirnexxu f'ambjenti ta' tagħlim partikolari. L-għażla b'mod deliberat ta' strategiji partikolari tat-tagħlim li jinvolvu tagħlim attiv u/jew sperimentali u approċċi għat-tagħlim ta' kif jistgħu jissolvew il-problemi fejn jeħtieġ li jkun hemm livell ta' awtonomija tal-istudenti kif ukoll xogħol fi gruppi, ser jgħinu sabiex it-tagħlim ikun wieħed li jwassal għall-introduzzjoni tas-CCTs tal-Litteriżmu Diġitali u Nitgħallem biex Nitgħallem u t-Tagħlim Kooperattiv.

Pereżempju, is-CCT Nitgħallem biex Nitgħallem u t-Tagħlim Kooperattiv tinkludi kategorija ta' kisbiet mit-tagħlim fuq it-Tagħlim Personali u, billi jġi indirizzat it-tagħlim marbut ma' din il-kategorija tas-CCT, l-istudenti ser jiżviluppaw il-ħiliet tat-tagħlim meħtieġa sabiex f'biċċa xogħol partikolari jkunu awtonomi filwaqt li jimmaniġġjaw lilhom infushom. Simili ta' din, il-kategorija tat-Tagħlim Soċjali fi ħdan l-istess CCT tista' tgħin lill-istudenti jiżviluppaw qafas ta' ħiliet, attitudnijiet u mġiba li jgħinohom jieħdu kemm jistgħu mix-xogħol fi grupp jew f'tim u minn strateġiji oħra ta' tagħlim soċjali.

Is-CCT tat-Tagħlim Diġitali ser tgħin lill-istudenti jiżviluppaw il-kompetenzi marbuta mal-immaniġġjar tat-tagħlim, is-sors minn fejn tingabar l-informazzjoni, il-manipulazzjoni tal-informazzjoni, il-komunikazzjoni u l-preżentazzjoni tal-informazzjoni. Meta jkun hemm dawn it-tipi ta' ħiliet tat-tagħlim infilzati fit-tagħlim qabel ma jkunu meħtieġa jew jibdew jintużaw ta' spiss, ser jgħinu lill-istudenti jaffrontaw il-biċċiet tax-xogħol b'aktar kunfidenza kemm fil-proċess tat-tagħlim fuq l-SLOs kif ukoll fit-turija tal-kisbiet infushom.

L-indirizzar tas-CCTs f'attivitajiet krosskurrikulari jew f'attivitajiet li jinvolvu lill-iskola kollha

Is-CCTs kollha jistgħu jintużaw b'ħala strateġiji għall-iskola kollha sabiex jinholoq ambjent ta' tagħlim ta' kwalità għolja li jagħti valur lill-istudenti kollha filwaqt li jissettja għanijiet għoljin għal kulhadd. L-iskejjel jistgħu jaraw il-benefiċċju meta jkollhom politiki li jinkludu lill-iskola kollha fuq il-progress f'dawn is-CCTs:

- Il-Litteriżmu
- Il-Litteriżmu Diġitali
- L-Edukazzjoni għad-Diversità
- L-Edukazzjoni għall-Iżvilupp Sostenibbli

Dawn it-tipi ta' CCTs jistgħu jintużaw għat-tfassil ta' politiki għall-iskola kollha kif ukoll iżidu l-valur reali tat-tagħlim fi ħdan il-klassi. Madankollu, CCTs oħra jistgħu jintużaw sabiex jiffurmaw il-bażi tal-attivitajiet ta' grupp għal sena partikolari jew inizjattivi usa' li jinvolvu lill-istudenti kollha fl-iskola fuq suġġetti ambjentali. Pereżempju:

- Is-CCT tal-Edukazzjoni għall-Iżvilupp Sostenibbli tista' tintuża biex tiffurma l-bażi għal attivitajiet ekstrakurrikulari għall-iskola kollha marbuta ma' tip ta' inizjattivi bħal EkoSkola jew inizjattivi fuq l-użu minimu tal-enerġija. Attivitajiet ta' ġbir ta' fondi li jgħinu skola fil-kisba ta' sorsi ta' enerġija rinnovabbli jistgħu jgħaqqdu flimkien tagħlim minn din is-CCT ma' dak tas-CCT tal-Intraprenditorija, il-Kreattività u l-Innovazzjoni.
- Is-CCT tal-Edukazzjoni għall-Intraprenditorija, il-Kreattività u l-Innovazzjoni tista' tintuża biex issaħħaħ it-tagħlim u l-esperjenzi marbuta ma' attivitajiet li jvarjaw minn *tuck shop* immexxi mill-istudenti għal avveniment skolastiku jew inizjattivi li jinvolvu lill-iskola kollha dwar id-dinja tax-xogħol.

Ċ. IT-TAGHLIM TA' STUDENTI DIFFERENTI F'KULL LIVELL

Wieħed mill-benefiċċji li taħdem b'Qafas tal-Kisbiet mit-Tagħlim (u fl-istess ħin waħda mill-isfidi) hija l-abbiltà li tippermetti lill-istudenti javvanzaw bil-pass tagħhom u li l-metodoloġija tat-tagħlim u l-kurrikulu jkunu jistgħu jiġu addattati biex jissodisfaw il-bżonnijiet tat-tagħlim tagħhom. L-SLOs juru b'mod ċar fejn huwa t-'tmien' tat-tagħlim f'kull livell għal kull student iżda l-edukaturi għandhom jirrikonoxxu, u fl-istess ħin jipplanaw, għal dawk l-istudenti li ser jilħqu dan il-punt qabel l-oħrajn kif ukoll għal dawk li forsi jkollhom bżonn aktar żmien u aktar għajjnuna sabiex jilħqu l-livell mixtieq.

Id-diversità tal-istudenti

L-NCF iħaddan id-diversità u jitlob li din tiġi mhegġa f'ambjent inklussiv.

L-NCF jindirizza l-bżonnijiet ta':

- studenti tajbin ħafna u b'talent li għalihom il-proċess tat-tagħlim jeħtieġ li joffri sfida biżżejjed sabiex huma jieħdu sehem u jkunu mmotivati li jiżviluppaw it-talenti tagħhom;
- studenti bi bżonnijiet edukattivi speċjali li għalihom il-kurrikulu għandu jkun miktub b'tali mod li jippermetti lill-għalliema japprezzaw kif l-istudenti kollha jistgħu jaċċessaw l-istess kurrikulu f'kull settur tat-tagħlim u jippermetti assessjar ta' firxa ta' ħiliet;
- studenti b'diżabbiltajiet severi li għalihom il-kurrikulu għandu joffri edukazzjoni mibnija fuq firxa ta' ħiliet imfissra f'termini ta' fażijiet ta' żvilupp;
- studenti minn ambjenti soċjali żvantaġġati li għalihom l-iskola, flimkien mal-imsieħba lokali u istituzzjonali l-aktar importanti fis-soċjetà, għandhom jgħallmu aktar ħiliet filwaqt li joffru sapport lill-familji tagħhom u l-komunità lokali sabiex jipprovdu ambjent edukattiv b'saħħtu u stabbli;
- studenti minn ambjenti soċjali, kulturali u lingwistiċi differenti, inkluż it-tfal ta' refuġjati u persuni li qed ifittxu l-ażil, li għalihom il-kurrikulu jinkludi aċċess għal programm edukattiv li hu infilzat f'ambjent li joffri sapport emozzjonali u psikoloġiku li jirrispetta ċ-ċirkostanzi tal-individwi.

Il-Qafas tal-Kurrikulu għal Kulhadd, Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol (2012:41)

Il-klassijiet kollha, anke fejn qed jiġi mħaddem *is-setting*, ser ikunu magħmula minn firxa ta' abbiltajiet. Dan għaliex l-istudenti jkollhom ħiliet u diffikultajiet differenti u jiżviluppaw b'rati differenti. Sabiex tiġi definita klassi 'b'abbiltajiet differenti' sempliċement bħala grupp ta' studenti b'firxa ta' abbiltajiet hija superfiċjali wisq. Xi ngħidu għall-firxa ta' stili u preferenzi tat-tagħlim, livelli ta' interessi u l-ambjenti tad-dar, li kollha kemm huma jhallu impatt fuq l-esperjenza tat-tagħlim? L-istudenti kollha juru ħiliet differenti fi żminijiet differenti skont is-sugġett studjat u l-istil tat-tagħlim li jkun qed jintuża, u meta jkunu barra miz-zona ta' tagħlim l-aktar komda għalihom ser imorru anqas tajjeb. Mhix reali li tistenna minn grupp ta' studenti, hi x'inhil l-abbiltà tagħhom, li javvanzaw matul il-biċċiet tax-xogħol bl-istess pass eżatt. Żewġ terzi tal-istudenti fil-klassi ser ikunu qed jaħdmu barra l-istil tat-tagħlim li jippreferu sakemm il-biċċa tax-xogħol ma tkunx varjata.

Wieħed mill-aktar modi effettivi li jiżgura li l-istudenti differenti jintlaħqu f'kull livell matul l-LOF huwa li tgħallim lill-istudenti jaħsbu għalihom infushom. Ftit mis-CCTs jipprovdu l-għodda tal-għarfien u l-ħiliet għall-istudenti sabiex ikunu kapaċi jsiru studenti aktar effettivi, li jaddattaw malajr, mimlija bir-rizorsi, u awtonomi.

Il-Progress u d-diverġenza fit-tagħlim

Il-prinċipju tad-diversità u l-inklużjoni li jiffurmaw il-bażi tal-NCF jimplikaw li f'kull stadju l-istudenti ta' kull livell u kompetenza għandhom jesperjenzaw is-suċċess, l-isfidi, u s-sapport meħtieġ sabiex isaħħu l-impenn tagħhom. Jeħtieġu programmi flessibbli ta' tagħlim li jipprovdu esperjenzi ta' tagħlim differenti għal spettru wiesa' ta' studenti filwaqt li jippermettu li jkun hemm rati differenti ta' progress hekk kif it-tfal u ż-żgħażaġh iqattgħu ż-żmien fl-iskola. Hemm bżonn approċċi differenti li jindirizzaw il-bżonnijiet differenti tat-tagħlim. Bil-punt fokali dejjem jikber fuq l-istudenti, u b'aktar klassijiet b'abbiltajiet differenti fl-iskejjel, l-approċċi li joffru diverġenza qed isiru aktar importanti u l-għalliema għandhom jaddottaw strateġiji li jibnu fuq it-tagħlim tal-passat tat-tfal u taż-żgħażaġh filwaqt li jgħinuhom jipprogredixxu.

Il-Qafas tal-Kurrikulu Nazzjonali għal Kulhadd, Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol (2012:40)

Strateġiji għat-tagħlim ta' klassijiet b'abbiltajiet differenti

L-għalliema fil-klassi għandhom jibdew billi joħolqu relazzjoni personali ma' kull student/a fil-klassi tagħhom billi jitgħallmu u jużaw isimhom filwaqt li jsiru jafu x'jinteressahom. Li jiġu inklużi setturi ta' interess fit-tagħlim huwa mod tajjeb ħafna biex l-istudenti jkunu involuti. Fl-istess ħin, li jintuża dan it-tip ta' tagħlim meta jkun qed jiġi ssettjat ix-xogħol għad-dar jew xogħol individwali fil-klassi jista' jservi ta' motivazzjoni u jista' jgħin sabiex l-istudenti jzommu ruħhom involuti fit-tagħlim.

Modi kif tagħti s-setgħa lill-istudenti filwaqt li tgħinuhom jirnexxu fi ħdan l-LOF

Il-ħolqien ta' ambjent dinamiku tat-tagħlim permezz ta':

- L-immaniġġjar tal-klassi u l-ħolqien ta' opportunitajiet għall-istudenti biex jaħdmu b'mod individwali, f'pari jew fi gruppi.
- Il-bidla fit-tqassim tal-klassi skont it-tagħlim li jkun qed isir.
- Il-provvista ta' attivitajiet differenti, li jippermettu lill-istudenti jagħzlu l-livell ta' involviment u sfida. Din ser tgħin fis-sens ta' 'dritt ta' pussess' imsemmi 'l quddiem.
- L-użu ta' għażla ta' riżorsi differenti bi ħsieb.
- Il-prezentazzjoni ta' modi differenti kif tista' tiġi mgħallma l-istess haġa.

L-involviment tal-istudenti permezz ta':

- Il-ħolqien ta' sens ta' 'dritt ta' pussess' min-naħa tal-istudenti tal-proċess tat-tagħlim billi, pereżempju, l-istudenti jkollhom ċans jagħzlu l-proġett tagħhom.
- L-għajnuna lill-istudenti sabiex juru l-fehim tagħhom b'modi differenti, pereżempju permezz ta' mezzi li jagħzlu huma stess, sew jekk prezentazzjoni viżiva, orali jew prezentazzjoni fiżika.
- Il-bini ta' ħiliet għolja ta' ħsibijiet bl-użu tat-tassonomija ta' Bloom (f'kull livell) u l-ħidma permezz tal-SLOs sabiex it-tagħlim ikun wieħed interessanti, li jkun utli u joffri sfidi kif jindikaw l-SLOs, tant li l-SLOs jingħataw dimensjoni usa' jew jintużaw b'modi differenti. Dan jista' jsir billi l-istudenti jingħataw xogħol li jinvolvi s-soluzzjoni ta' problemi filwaqt li jingħataw l-opportunità li jittrasferixxu u japplikaw l-għarfien għal kument gdid.

Il-bidla tal-istudenti fi studenti li kapaċi jinbidlu billi:

- minn età bikrija l-istudenti jiġu introdotti għall-istrateġiji ewlenin tat-tagħlim li jagħmlu parti mis-CCT Nitgħallem biex Nitgħallem u t-Tagħlim Kooperattiv;
- jiġu diksusi l-għanijiet tat-tagħlim f'kull lezzjoni mal-istudenti, u b'hekk isiru konxji ta' x'inhom mistenni li jitgħallmu mat-tmiem tal-lezzjoni. L-SLOs (mitkuba fl-ewwel persuna) huma indirizzati lejn l-istudenti;
- l-istudenti jkunu konxji tal-istili differenti tat-tagħlim; l-istudenti jiġu mgħallma t-teknikalitajiet biex jitgħallmu kontenut gdid bl-użu ta' metodi viżivi, ta' smiġh u kinestetiki għat-tagħlim bl-użu ta' strateġiji varji tat-tagħlim bil-għan li jipprovdu għall-bżonnijiet tal-istudenti li jitgħallmu aktar b'mod viżiv, ta' smiġh u kinestetiku;
- l-istudenti jitgħallmu kif ikunu anqas dipendenti fuq l-għalliema, pereżempju, kif ser 'jinqalghu' mill-problema meta jehlu?

Uża x-xogħoli fi gruppi sabiex:

- ikun hemm tiżni u estensjoni (bl-użu ta' gruppi flessibbli);
- tkegġegħ lill-istudenti biex jinvolvu ruħhom f'Tagħlim Soċjali u biex japprezzaw ideat u personalitajiet differenti; iżidu l-kunfidenza meta jiddiskutu l-ideat tagħhom ma' oħrajn; jikkollaboraw ma' studenti oħrajn bħala parti mit-tagħlim tagħhom; ifittxu l-għajnuna u s-sapport mingħand studenti oħra; jitkellmu mal-oħrajn fuq it-tagħlim; jisimgħu lill-oħrajn jitkellmu fuq it-tagħlim tagħhom filwaqt li jiddiskutu suġġetti varji u strateġiji ta' tagħlim ma' sħabhom (billi jintużaw gruppi ta' abilitajiet differenti).

Għandu jkun assigurat approċċ inklussiv tat-tagħlim u l-ippjanar tal-kurrikulu. Filwaqt li l-iskola tkun trid toħloq is-sens ta' twemmin tagħha f'dak li għandu x'jaqsam ma' riżultati għall-istudenti kollha, u tapprezza firxa wiesgħa ta' talenti, ħiliet u riżultati, l-għalliema għandhom jaraw kif jistgħu jattwaw dan fil-klassi tagħhom. Fuq livell bażiku dan jibda permezz ta' promozzjoni tas-suċċess u l-apprezzament tagħhom infushom billi jieħdu azzjoni biex jeliminaw dak kollu li jillimita t-tagħlim, u għalhekk jassiguraw li l-istudenti kollha f'kull grupp jirnexxu fil-klassi. L-għalliema jistgħu jkegġu l-fehim u l-apprezzament għad-diversità tal-individwi fil-klassijiet tagħhom u jużaw is-CCT tad-Diversità bħala katalist għal dan l-approċċ li jestendi sabiex jinkludi lill-istudenti b'mod dirett.

Edukazzjoni mibnija fuq il-valuri

L-edukazzjoni tiffoka kemm fuq il-bini tal-karattru kif ukoll fuq l-iżvilupp tal-istudenti b'ħiliet speċifiċi. Id-direzzjoni 'l quddiem għall-implimentazzjoni ta' dan il-qafas hija permezz ta' edukazzjoni mibnija fuq il-valuri. Edukazzjoni mibnija fuq il-valur tirreferi għal kwalunkwe attività kemm espliċita kif ukoll impliċita fl-iskola li tkegġegħ il-fehim u l-għarfien tal-istudenti tal-valuri u li jiżviluppaw il-ħiliet u l-ħajra tal-istudenti sabiex ikunu jistgħu jirrapprezentaw valuri partikolari bħala individwi u bħala membri mis-soċjetà iġenerali. Dan jassigura li dawk li ser joħorġu mill-iskola jkollhom il-kwalitajiet u l-kunfidenza fihom infushom, stima għolja tagħhom infushom, ottimizmu u impenn għal suċċess personali bħala l-baži għar-rwoli potenzjali fil-ħajja bħala membri minn familja, mill-komunità u bħala impjegati. Barra minn hekk, għandhom ikunu kapaċi jagħmlu għidizzju u jkunu responsabbli f'għażliet etiċi u soċjali.

Addattat minn *Respect for All Framework*, Ministry for Education and Employment (2014:10)

L-iskejjel għandu jkollhom kultura vibranti u progressiva, li tneġġeg il-benesseri u r-rispett, bl-ambizzjoni u l-kisbiet bħala l-punti fokali għal kull student/a. Dan it-tip ta' approċċ għandu jintuża f'kull klassi. Skola tajba hija skola li tiegħu tneġġeg l-individwi u li tagħti s-sapport tagħha lil kull individwu, irrispettivament mill-isfond u l-bżonnijiet tat-tagħlim. Dawn l-iskejjel jaħdmu f'atmosfera ta' pożittività assoluta. Dawn jaħdmu bla waqfien sabiex jippromwovu attitudnijiet b'saħħithom u produttivi għat-tagħlim, għall-ħajja u għax-xogħol. L-iżvilupp ta' twemmin fil-valuri tal-kisba u l-ambizzjoni jiddefinixxi n-natura ta' aspirazzjoni ta' skejjel ta' suċċess, fejn jingħaqdu l-aspettattivi u s-suċċess – suċċess li jinkludi l-aspetti kollha tal-iżvilupp tal-ħiliet għall-ħajja, għax-xogħol u għat-tagħlim – timbru ta' eċċellenza.

Mill-perspettiva tal-klassi, l-approċċ inklussiv jindirizza l-bżonnijiet tal-istudenti permezz ta' varjetà ta' approċċi li jinkludu: strateġiji ta' interventi bikrija u kurrikulu u approċċi għat-tagħlim li huma ddisinjati li jissodisfaw il-bżonnijiet tal-istudenti kollha. L-edukaturi għandu jkollhom aspettattivi għoljin għall-istudenti tagħhom għaliex dawn għandhom jiġu mhegġa sabiex ikollhom aspirazzjonijiet u miri għoljin għalihom infushom. Huwa importanti ferm li l-edukaturi jiżguraw li l-istudenti tagħhom ikunu jafu fejn jinsabu f'dak li għandu x'jaqsam mat-tagħlim tagħhom u kif jistgħu jittjiebu. L-istudenti għandhom jiġu mfahħra fuq bażi regolari, b'mod selettiv u effettiv biex jibqgħu mmotivati.

Hekk kif l-istudenti jkunu qed javvanzaw fil-livelli u bejn il-livelli, għandhom jithegġu jirriflettu, iħossu sjeda u jerfgħu aktar responsabbiltà għat-tagħlim tagħhom stess. L-edukaturi għandhom jibdew jintroduċu tekniki li permezz tagħhom l-istudenti jagħmlu użu dejjem akbar minn awtoassessjar biex jidentifikaw fejn huma b'saħħithom u fejn għandhom bżonn jiżviluppaw mill-evidenza tal-isforzi tagħhom u jieħdu azzjoni fuq il-kummenti li jingħatawlihom minn sħabhom kif ukoll mill-edukaturi sabiex jipplanaw il-passi li jmiss għalihom.

Is-sillabu huwa varjat. Għaldaqstant, huwa f'idejn l-edukaturi li jiddeċiedu liema kontenut għandu bżonn aktar ħin biex jgħinu lill-istudenti jifhmu s-sugġett aħjar. Huwa rakkomandat ferm li l-edukaturi tal-Bejgħ bl-Imnut iżommu ruħhom agġornati dwar x'qed jiġri fil-qasam biex ikunu jistgħu jagħtu provi u jagħmlu t-tagħlim tagħhom aktar rikk billi jużaw eżempji fattwali. Jeħtieġ tingħata attenzjoni partikolari fl-iżviluppi li qed isiru f'kuntest lokali. Filwaqt li eżempji u referenzi għal operazzjonijiet tal-bejgħ bl-imnut barranin m'għandhomx ikunu esklużi, huwa dejjem importanti li tenfasizza u tagħmel referenza għal kuntest lokali. Dan jgħin lill-istudenti jikkontestwalizzaw l-għarfien u l-fehim tagħhom filwaqt li jirrikonoxxu r-realtà partikolari tal-ambjent kummerċjali Malti.

L-Assessjar

A. METODOLOĠIJI LI JASSIGURAW ASSESSJAR XIERAQ

Modi ta' assessjar issuggeriti

L-edukaturi għandhom il-flessibbiltà li jfasslu u jimplimentaw l-istrategiji tal-assessjar. L-edukaturi jistgħu jiddeciedu x'inhuma l-aktar modi adegwati biex tintlaħaq mira marbuta mal-verb fi f'dan kisba mit-tagħlim. Huwa importanti li jiġi evitat assessjar żejjed u li l-verb jinftiehem verament tajjeb fl-SLOs qabel ma tiġi kkunsidrata kwalunkwe biċċa xogħol. Hija r-responsabbiltà tal-edukatur li jfassal deskrezzjonijiet ta' biċċiet ta' xogħol li jwasslu biex l-istudenti jiksbu l-kriterji tal-assessjar. Kull biċċa xogħol għandu jkollha xenarju vokazzjonali li permezz tiegħu jistgħu jiġu assessjati l-kriterji tal-għoti tal-marki. Huwa ta' importanza vitali li l-verbi ta' kmand li jispeċifikaw il-kriterji tal-għoti tal-marki ma jinbidlux tul il-biċċa xogħol. Il-kriterji tal-assessjar għandhom jiġu speċifikati bi tqabbil ma' kull biċċa xogħol.

Fl-iżvilupp tal-kriterji tal-assessjar tqieset it-tassonomija ta' Bloom. Fit-tfassil tal-biċċiet ta' xogħol, il-verb attiv għandu jiġi enfasizzat bil-kulur biex l-istudenti jkunu jistgħu jifhmu t-tip ta' xogħol li huma mitluba jipproduċu. Xi wħud mill-kriterji tal-**Għarfien** (K) li jużaw il-verb **iddefinixxi** għandhom ifissru sempliċiment 'iddefinixxi' u m'għandhomx jeħtieġu lill-istudenti jipprovdu aktar minn sentenza jew tnejn; verbi oħra bħal **iddeskrivi/spjega** għandhom mnejn jeħtieġu twegibiet aktar dettaljati. Fil-kriterji ta' **Applikazzjoni** (A) il-verbi **uri/wettaq** jimplikaw li l-biċċiet tax-xogħol mogħtija huma prattiċi u jeħtieġu li l-istudenti jpoġġu fil-prattika l-għarfien, il-fehim u l-ħiliet li jkunu kisbu. Il-kriterji tal-applikazzjoni jistgħu jeħtieġu essenzjalment li jsiru biċċiet ta' xogħol marbutin max-'xogħol' u għalhekk jistgħu jissejsu b'evidenza b'ritratti, filmati u grafika. Il-kriterji ta' **Komprensjoni** (C), ġeneralment jagħlqu l-lakuna bejn il-kriterji tal-K u l-A.

Tista' tintuża varjetà ta' metodi/għodod ta' assessjar biex jiġu assessjati l-istudenti fis-suġġetti tal-Edukazzjoni u t-Taħriġ Vokazzjonali (VET). Il-metodu ta' assessjar jista' jiġi mmodifikat biex jippermetti lill-istudenti jiksbu l-għanijiet meħtieġa permezz ta' metodi bħal:

- Preżentazzjoni viżwali
- Għoti ta' sett ta' struzzjonijiet lil sħabhom tal-klassi
- Diskussjoni
- Intervista
- Proġett prattiku
- Il-logħob tal-irwoli
- Simulazzjoni

L-iskejjel għandhom jipprovdu arrangamenti ta' access biex l-istudenti jiksbu l-kriterji ta' assessjar tal-programm edukattiv.

Fid-deskrizzjoni tal-biċċa tax-xogħol wieħed jista' jipproponi varjetà ta' modi ta' assessjar bħal logħob ta' skambju ta' rwoli, prezentazzjonijiet, rapporti bil-miktub, biċċiet ta' xogħol prattiċi, dibattiti, powsters u fuljetti biex jiġu indirizzati l-istili u l-abbiltajiet ta' tagħlim differenti.

Meta l-istudenti jkunu qed jiġu assessjati matul sessjonijiet prattiċi għandha timtela karta ta' osservazzjoni għal kull student. Din għandha tiġi ppreparata flimkien mad-deskrizzjoni tal-biċċa tax-xogħol mill-edukaturi. Meta l-istudenti jaħdmu fi grupp, għandhom jiġu assessjati individwalment.

L-Assessjar

L-assessjar huwa parti integrali mill-proċess tat-tagħlim, billi jipprovdi lill-istudenti u lill-ġenituri tagħhom b'*feedback* kontinwu, fil-ħin u kwalitattiv fuq il-progress tat-tfal tagħhom, filwaqt li jwassal informazzjoni fuq il-prattika tal-edukaturi u jipprovdi lill-iskejjel u lill-kulleġġi b'informazzjoni fuq l-ippjanar tal-kurrikulu u t-tagħlim.

L-assessjar *għat*-tagħlim (assessjar għal skopijiet formattivi) huwa proċess li jsir fl-istess ħin tat-tagħlim. L-istudenti u l-edukaturi tagħhom jużaw il-kisbiet biex jaraw x'jafu l-istudenti u jistgħu jagħmlu dan b'rabta mat-tagħlim.

L-assessjar *tat*-tagħlim (assessjar għal skopijiet sommattivi) isir mat-tmiem ta' kull *unit*, f'nofs is-sena jew fl-aħħar tas-sena.

L-assessjar *bħala* tagħlim (assessjar kontinwu) huwa l-użu ta' assessjar kontinwu tal-istudenti nfushom minnhom stess bil-għan li jimmonitorjaw it-tagħlim tagħhom stess.

Proċessi ta' assessjar fil-klassi li huma mfasslin tajjeb u implimentati b'mod xieraq jistgħu:

- jagħtu support lill-istudenti sabiex permezz tal-assessjar tagħhom infushom ikunu kapaċi jkejlu t-tagħlim tagħhom, u jidentifikaw il-punti qawwijin, il-bżonnijiet tat-tagħlim tagħhom u xi jmiss li jitgħallmu;
- iħeġġu lill-istudenti jgħinu lil xulxin fit-tagħlim tagħhom permezz ta' assessjar li jsir bejniethom stess;
- jgħinu lill-għalliema jifhmu aktar kif l-istudenti jitgħallmu aħjar, jużaw l-evidenza biex jimmonitorjaw il-progress tal-istudenti, jirriflettu fuq il-prattika tagħhom filwaqt li jaddattaw jew iqabblu t-tagħlim tagħhom skont il-bżonnijiet tal-istudenti;
- jgħinu lill-għalliema jippjanaw fuq it-tagħlim ta' individwi u gruppi sabiex jiżguraw li t-tfal kollha jingħataw l-attenzjoni xierqa;
- jagħtu support lill-ġenituri sabiex dawn jaqsmu l-esperjenzi ta' tagħlim tat-tfal tagħhom, jinterpretaw l-informazzjoni tal-assessjar, u jsegwu l-iżvilupp edukattiv tat-tfal tagħhom;
- jippromwovu r-rappurtagġ fuq il-progress individwali u l-ħiliet miksuba b'mod li jiziedu waħda mal-oħra.

Il-kulleġġi u l-iskejjel huma mitluba jiżviluppaw politika ta' assessjar. Din il-politika għandha tindirizza l-kwantità u l-kwalità tal-prattiki tal-assessjar kif ukoll ir-rappurtagġ lill-ġenituri u partijiet interessati oħra.

Addattat minn *Il-Qafas tal-Kurrikulu Nazzjonali għal Kulhadd*, Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol (2012:41-42) u *Assessments as Learning*, Lam (2015:1)

L-istudenti u persuni oħra involuti fit-tagħlim, jeħtieġu *feedback* fil-ħin u bl-eżatt fuq dak li tgħallmu kif ukoll kemm tgħallmu u kemm tgħallmuh b'mod tajjeb. Dan jgħin fl-identifikazzjoni ta' xi jmiss li jagħmlu u min jista' jgħin hom biex iżidu mal-għarfien, il-fehim u l-ħiliet tagħhom. Il-progress tal-istudenti għandu jiġi assessjat permezz ta' modi u fi żminijiet xierqa għall-bżonnijiet tat-tagħlim tagħhom. Il-ġudizzji li jsiru fuq dan it-tagħlim għandhom ikunu msejsa fuq evidenza minn firxa wiesgħa ta' sorsi, kemm fl-iskola kif ukoll barra mill-iskola u b'referenza għall-progress tal-istudenti fuq perjodu ta' żmien u f'firxa ta' attivitajiet.

Permezz ta' ppjanar ta' opportunitajiet ta' assessjar kontinwu u testijiet perjodiċi, b'mod speċjali fejn l-istudenti jużaw il-ħiliet tagħhom b'mod integrat, l-edukaturi ser ikunu qed jippermettu lill-istudenti juru, fuq perjodu ta' żmien, *kemm u kemm tajjeb* ikunu tgħallmu.

Bilanċ bejn opportunitajiet ta' assessjar kontinwu u perjodiku jitlob li l-istudenti juru qafas ta' tagħlim mibni fuq perjodu ta' żmien filwaqt li japplikaw l-għarfien u l-ħiliet f'kuntesti differenti. It-taħlit ta' firxa ta' opportunitajiet ta' assessjar formattiv immexxi mill-istudenti jippermetti lill-istudenti nfushom ikejlu l-progress tagħhom meta mqabbel ma' SLOs speċifiċi jew grupp ta' SLOs.

L-edukaturi għandhom jippruvaw jiġbru firxa ta' biċċiet ta' evidenza ta' kwalità biex juru l-progress fit-tagħlim kemm minn assessjar formattiv kontinwu kif ukoll minn assessjar perjodiku u sommattiv. L-ammont u l-firxa tal-evidenza għandhom ikunu biżżejjed biex jinbena profil tal-kisbiet tal-istudenti iżda għandhom ukoll ikunu proporzjonati u f'ammont li jista' jiġi mmanigġjat. L-istudenti għandhom jiġu involuti fl-għażla tal-evidenza. L-evidenza għandha turi li l-istudenti fehmu ammont sinifikanti mis-sett ta' għarfien, wieġbu tajjeb konsistentement għal esperjenzi ta' tagħlim ibsin u kienu kapaċi japplikaw dak li tgħallmu f'kuntesti godda u mhux familjari.

Il-mod kif l-istudenti jitgħallmu, jiġu mgħallma u jiġu valutati għandu jiffassal f'modi li jirriflettu kif studenti differenti jagħmlu progress sabiex jiġu motivati u mħeġġa fit-tagħlim tagħhom. Biex dan iseħħ, l-istudenti kollha għandhom jiġu involuti fl-ippjanar u r-riflessjoni fuq it-tagħlim tagħhom permezz ta' assessjar formattiv, awtoassessjar, assessjar mill-istudenti sħabhom u ppjanar tat-tagħlim personali. Ladarba l-istudenti jingħataw l-opportunità jinteraġixxu ma' sħabhom tal-klassi u jirċievu kummenti kostanti mill-edukaturi tagħhom, fl-aħħar mill-aħħar ikunu qed jiġu ggwidati biex jieħdu deċiżjonijiet dwar kif itejbu l-għarfien u l-ħiliet tagħhom fil-bejgħ bl-imnut. Għaldaqstant l-istudenti jkunu qed jingħataw l-opportunità jaqdu rwol attiv fl-assessjar tagħhom infushom li jhegġiġhom ifittxu għanijiet personali biex jitgħallmu l-Bejgħ bl-Imnut. Dan it-tip ta' assessjar jista' jiġi ppjanat f'punti partikolari, bħal fi tmiem ta' *unit* li ddur madwar tema partikolari, fejn l-istudenti jkunu jistgħu jiġġudikaw u jirrevedu l-prestazzjoni tagħhom stess permezz ta' *grid* li tistqarr il-kisbiet mit-tagħlim mixtieqa meta mqabbla mal-livell li fih ikunu nkisbu.

L-għalliema tal-Bejgħ bl-Imnut ser ikollhom bżonn jifhmu b'mod ċar kif l-istudenti jkunu qed jipprogredixxu meta mqabbel ma' studenti oħrajn fl-iskola tagħhom u ma' skejjel oħra f'Malta, u mal-kisbiet u l-esperjenzi f'livelli differenti. L-Uffiċjali tal-Edukazzjoni għandhom jiffaċilitaw opportunitajiet ta' djalogu regolari u ppjanati bħala għajnuna biex l-għalliema jaslu għal interpretazzjoni komuni u konsistenti ta' xi jfissru huma u japplikaw l-SLOs.

L-istudenti m'għandhomx għalfejn ikunu siguri f'kull kisba f'livell wieħed biex ikomplu għal dak ta' wara. Fejn ikun f'postu, l-istudenti għandu jkollhom l-opportunità li jinvolvu ruħhom f'esperjenzi ta' tagħlim tal-livell ta' wara. L-edukaturi għandhom jippjanaw li jagħtu lill-istudenti esperjenza fil-kisbiet kollha, iżda għandhom jadottaw approċċ olistiku.

L-edukaturi għandhom jiżguraw li l-opinjoni tagħhom dwar dak li kisbu l-istudenti tkun appoġġjata b'evidenza soda. L-assessjar ta' din l-evidenza għandu jkun konsistenti mal-assessjar ta' kollegi fid-dipartiment tagħhom jew f'dipartiment jew ċentru ieħor.

It-twassil tat-tagħlim marbut mas-CCTs u l-assessjar assoċjat magħhom huma r-responsabbiltà tal-edukaturi kollha.

It-titjib tal-kwalità tat-tagħlim jimplika wkoll il-promozzjoni ta' kultura li tassigura t-trasparenza fil-kwalità tar-riżultati tal-assessjar filwaqt li jinholqu approċċi, strutturi u rwoli kemm interni kif ukoll esterni f'sistemi ta' evalwazzjoni mill-iskejjel.

Il-garanzija tal-kwalità fl-edukazzjoni tista' tinftiehem b'ħala 'policies', proċeduri, u prattiki li huma ddisinjati sabiex tinkiseb, tinzamm jew tissaħħaħ il-kwalità f'setturi speċifiċi, u li jiddependu fuq il-proċess ta' evalwazzjoni... [jijigjifieri] proċess ġenerali ta' analiżi sistematika u kritika ta' suġġett definit li jinkludi l-ġabra tad-dejta relevanti li twassal għal ġudizzji u/jew rakkomandazzjonijiet għal titjib. L-evalwazzjoni tista' tiffoka fuq numru ta' suġġetti: l-iskejjel, il-kapijiet tal-iskejjel, l-għalliema u staff edukattiv ieħor, l-awtoritajiet lokali, jew l-andament tas-sistema edukattiva sħiħa.

Assuring Quality in Education: Policies and Approaches to School Evaluation in Europe, European Commission (2015a:13)

L-iskejjel jeħtieġu jibdew jiżviluppaw proċeduri ġodda ta' garanzija tal-kwalità, filwaqt li jsaħħu dawk eżistenti, sabiex jgħinu fl-introduzzjoni tal-LOF u jiżguraw li l-implimentazzjoni tagħhom fil-klassijiet tkun waħda ta' suċċess. Dan jeħtieġ jagħmel parti mill-implimentazzjoni sħiħa tal-iskola u l-istrategija ta' kwalità li tista' tinkludi opportunitajiet ta':

- Timijiet ta' Maniġment Superjuri li jieħdu interess attiv fis-CPD tal-għalliema, jimmonitorjaw il-livelli ta' kunfidenza tal-edukaturi u l-progress tal-istudenti, eż. it-tqassim tax-xogħol tal-istudenti u t-tmexxija ta' evalwazzjonijiet tal-iskejjel infushom.
- Kapijiet tal-Iskejjel li joħolqu ħin flimkien għall-preparazzjoni u l-ippjanar sabiex jiffacilitaw xogħol kollaborattiv.
- Il-qsim ta' standards u l-istennija permezz tal-wiri tax-xogħol tal-istudenti skont il-livelli biex jidher il-progress, pereżempju, xogħol esebit fuq 'ħajt tat-tagħlim'.
- Il-ħolqien u l-użu ta' metriċi li juru l-livelli mixtieqa (benchmarks) biex il-kisbiet tal-istudenti jkunu jistgħu jinqasmu u jiġu kkumparati ma' ta' oħrajn fl-istess skola u ma' skejjel oħra.
- L-istaff jinvolvi lit-tfal u liż-żgħażaġħ f'diskussjonijiet fuq il-progress u l-issettjar ta' għanijiet b'ħala parti mill-ippjanar sabiex jintlaħqu l-bżonnijiet tagħhom tat-tagħlim.
- L-iżvilupp ta' approċċi għall-iskola kollha għat-tagħlim u l-assessjar tas-CCTs.
- Strategiji ċari ta' rappurtagġ għall-feedback fuq il-progress fi ħdan l-iskola u barra mill-iskola, eż. il-ġenituri u l-kustodji tat-tfal.

Apparti l-attivitajiet imnizzlin hawn fuq, l-edukaturi tal-Edukazzjoni u t-Taħriġ Vokazzjonali jridu jkunu impenjati f'dawn li ġejjin:

- Laqgħat tad-dipartiment regolari biex jiġu pplanati l-mod kif jiġi mgħallem u jintgħallem, kif ukoll l-assessjar b'mod koerenti, u l-qsim ta' strateġiji effettivi meqjusa li se jtejbju t-tagħlim u l-kisbiet tal-istudenti.
- Ippjanar kollaborattiv ma' għalliema oħra, assessjar mill-pari u diskussjoni ta' standards u stennijiet meta jkunu qed jiġu mgħallma studenti tal-istess livell.
- Verifika interna ta' deskrizzjonijiet ta' biċċiet ta' xogħol imħejjija minn kollegi dwar jekk humiex tajbin biex jintużaw.
- Verifika interna tax-xogħol ta' kull student.
- Tfassil ta' materjal tal-assessjar, skemi għall-korrezzjonijiet u strateġiji ta' rappurtar f'kollaborazzjoni ma' għalliema oħra fi hdan id-dipartiment jew mal-istaff addattat fi skejjel ġirien.
- Jiġu adottati strateġiji biex jiġu evitati riżultati preġudikati, pereżempju li x-xogħol tal-istudenti jiġi kkoreġut mingħajr ma l-għalliema jkunu jafu min hu/hi l-istudent/a.
- Isir djalogu professjonali madwar ix-xogħol tal-istudenti li jkun ġie kkoreġut minn qabel bħala għajnuna biex jintlaħaq kunsens dwar il-kwalità u l-istandards.
- Il-Komunitajiet ta' Prattika biex jinqasmu/jjissafu l-prattiki professjonali, b'fokus fuq is-suffiċjenza fl-assessjar, il-konsistenza fl-interpretazzjoni tal-SLOs, ir-rappurtagġ tal-progress lill-istudenti, lill-ġenituri u l-kustodji u lill-għalliema oħra.
- Żjajjar ta' verifiki esterni biex jiġi żgurat li l-istandard tax-xogħol meħtieġ ikun qed jintlaħaq. Dawn iż-żjajjar se jgħinu lill-għalliema, il-valutaturi, il-verifikaturi interni u l-SMTs biex itejbu xogħolhom b'rabta mal-ippjanar, it-twassil, l-assessjar u l-manigment tal-programm tal-VET.

Id-Direttorat għall-Kwalità u Standards fl-Edukazzjoni (DQSE) ser jiżgura li:

- l-Uffiċjali Edukattivi ser iżuru l-iskejjel biex jivvalidaw il-preċiżjoni ta' kull evidenza ta' evalwazzjoni li ssir mill-iskejjel stess filwaqt li jieħdu kampjun tal-konsistenza u l-kwalità tat-tagħlim u l-assessjar;
- membri tal-istaff jiġbru flimkien u janalizzaw firxa ta' dejta lokali u nazzjonali sabiex tintuża bħala l-bażi ta' diskussjonijiet mal-Kapijiet tal-Iskejjel, il-Viċi Kapijiet u l-Kapijiet tal-Fakultà/il-Prinċipali sabiex jippjanaw għat-titjib fil-kisbiet tal-istudenti;
- fejn tiġi identifikata prattika tajba, l-Uffiċjali Edukattivi, it-Timijiet tal-Manigment tal-Iskejjel u membri oħra jorganizzaw attivitajiet li jittrattaw prattiki tajbin għall-membri tal-istaff fl-iskejjel li jaqgħu taħt l-awtorità tagħhom sabiex tinxtered il-prattika tajba.

B. METODOĠIJI TA' ASSESSJAR INKLUSSIV

Sabiex klassijiet mimlija ħajja u differenti jirnexxu, filwaqt li juru potenzjal ta' tagħlim, l-educaturi għandhom jiżguraw li l-assessjar fil-klassi jkun ġust u inklussiv, li jippermetti lill-istudenti kollha juru xi jkunu kisbu u kif qed javvanzaw. L-educaturi għandhom jiżguraw li l-assessjar jilħaq il-bżonnijiet tal-istudenti kollha billi jipprovdu lill-istudenti bis-sapport xieraq, jużaw firxa ta' metodi ta' assessjar u għażliet u, permezz ta' dawn, joffru l-aqwa ċans ta' suċċess lill-istudenti kollha. Dan ifisser li għandhom jużaw informazzjoni fuq il-prestazzjoni u l-assessjar minn varjetà ta' sorsi sabiex isir monitoraġġ tal-progress u jsiru jafu x'għandu jsir fil-vjaġġ tat-tagħlim li jmiss.

L-educaturi għandhom ikunu konxji, filwaqt li jaħdmu skont l-oqfsa legiżlattivi rilevanti, li jagħtu sapport lil dawk l-istudenti li jesperjenzaw limitazzjonijiet fit-tagħlim. Il-limitazzjonijiet jistgħu jkunu riżultat ta' ċirkostanzi familjari, diżabbiltà jew bżonnijiet ta' saħħa u fatturi soċjali jew emozzjonali. Fejn ikun hemm dawn il-limitazzjonijiet, l-istudenti għandhom jingħataw sapport addizzjonali sa mill-istadju l-aktar bikri possibbli. L-istrateġiji tal-assessjar ikunu effettivi meta l-educaturi jużaw firxa ta' approċċi ta' assessjar flessibbli biex jiġu identifikati l-ħiliet, it-tagħlim u s-sapport meħtieġ għal dawk l-istudenti vulnerabbli, mhux interessati, u li huma diffiċli biex jirrelataw magħhom fil-klassijiet tagħhom.

Is-sapport lil studenti vulnerabbli

Li jingħataw sapport lil studenti vulnerabbli jista' jfisser li jintużaw mezzi ta' ppjanar bħal proġetti ta' tagħlim personali jew proġetti ta' sapport ikkoordinati minn numru ta' aġenziji. L-educaturi għandhom ipoġġu lill-istudenti bħala ċ-ċentru sabiex jiżguraw li l-istudenti kollha bi bżonnijiet addizzjonali jew differenti jistgħu jiksbu riżultati edukattivi pożittivi u sostenibbli.

Filwaqt li l-iskejjel għandhom jikkonsidraw liema approċċi ser ikunu l-aktar effettivi fl-għajjnuna biex jiġu eliminati l-limitazzjonijiet għat-tagħlim li huma riżultat ta' ċirkostanzi soċjali u emozzjonali, inkluż pereżempju, imġiba diffiċli, l-educaturi għandhom jikkonsidraw kif dawn il-*policies* li jaffettwaw lill-iskola kollha ser jiġu attwati b'mod prattiku fil-klassi.

L-ippjanar tal-assessjar u l-approċċi li ser jintużaw (kif ukoll l-istrumenti u l-metodi użati) għandhom jiżguraw li l-istudenti kollha jkollhom opportunità ndaqs li juru xi jkunu tgħallmu u x'kapaċi jagħmlu. L-educaturi għandhom jikkonsidraw ukoll 'x'aġġustament raġonevoli' għandu jkun hemm għall-approċċi tal-assessjar ta' studenti b'diżabbiltà fl-assessjar tal-abbiltà. Dan jista' jinkludi l-użu adegwat ta' teknoloġiji ta' assistenza. Ladarba l-prattika ta' assessjar tajjeb hija l-fattur ewlieni fit-tagħlim, l-approċċi li jintużaw sabiex jassessjaw il-progress tal-istudenti fuq bażi individwali għandhom ikunu kemm jista' jkun konsistenti ma' dawk li jintużaw fit-tagħlim innifsu.

Il-prinċipju ta' sekwenza ta' kisbiet għandu jkun tali li jippermetti lill-istudenti jagħzlu l-aħjar triq li tippermettilhom li jilħqu l-massimu tal-potenzjal tagħhom – irrISPETTIVAMENT jekk humiex studenti tajbin ħafna, għandhomx ħiliet medji, bażiċi u/jew diżabbiltà. F'dan ir-rigward, l-NCF fittex li jstabilixxi qafas li jassigura li, fejn hu possibbli, l-ebda student ma jspicċa vittma ta' sistema edukattiva li mhijiex kapaċi tidentifika dawk l-istudenti li jeħtieġu inkoraġġiment u gwida. Importanti wkoll li l-NCF jippermetti l-introduzzjoni ta' toroq differenti li verament jippermettu lill-istudenti jiżviluppaw l-abbiltajiet tagħhom bl-aħjar mod possibbli għalihom.

Addattat minn *Il-Qafas tal-Kurrikulu Nazzjonali għal Kulhadd*, Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol (2012:5)

Ċ. MODI TA' ASSESSJAR TA' MIN JOQGĦOD FUQĦOM U VALIDI

L-assessjar ser jinvolvi l-ippjanar ta' interazzjonijiet għolja mal-istudenti u ser ikun ibbażat fuq mistoqsijiet ta' hsieb u li jidhlu fil-fond meħuda mill-SLOs u ddisinjat li jiżgura kemm il-kisbiet mit-tagħlim ikunu ntlahqu. L-istudenti jkollhom idea ċara fuq it-tip u l-kwalità tax-xogħol mistenni sabiex jilħqu b'suċċess l-SLOs. Il-metodi ta' assessjar li jintużaw għandhom jirriflettu n-natura ta' x'qed jiġi assessjat.

Fil-perjodi ta' bejn l-assessjar formali, l-istudenti individwali għandhom ikunu mhegga biex jitolbu u għalhekk jingħataw *feedback* ta' spiss fuq il-kwalità ta' xogħolhom li huma jistgħu jifhmu, jirriflettu u jistaqsu mistoqsijiet fuqu. L-edukaturi għandhom ifittxu li jheggu lill-istudenti jieħdu sehem b'mod attiv f'diskussjonijiet dwar ix-xogħol u l-progress tagħhom, filwaqt li jissuggerixxu x'jistgħu jagħmlu biex itejbu r-risultat tagħhom.

L-edukaturi għandhom jagħtu s-setgħa lill-istudenti jizviluppaw il-ħiliet biex jevalwaw ix-xogħol tagħhom u ta' sħabhom skont l-SLOs, filwaqt li jhegguhom jizviluppaw apprezzament tal-bżonnijiet tagħhom tat-tagħlim, kemm qed jipprogressaw u sabiex jilħqu l-istandard elenkat fl-SLOs, u t-tipi ta' azzjonijiet li jeħtieġ li jieħdu sabiex itejbu l-progress tagħhom.

L-SLOs inkitbu b'mod li hu mfassal biex jiżgura li l-istennijiet tat-tagħlim ikunu ċari. Huma jservu wkoll ta' ankra għal kwalunkwe attività ta' assessjar relatata billi jiddefinixxu t-tagħlim li jrid jaqa' taħt l-attività ta' assessjar, u bl-eliminazzjoni joħroġ ċar dak li ma jaqax taħta. Dan jagħmel il-proċess ta' assessjar u l-istennijiet tal-assessjar aktar trasparenti għall-istudenti.

Dak li għandu jstabilixxi verament l-assessjar huwa jekk l-istudenti laħqux l-istandard tal-SLO. L-istudenti kapaci jagħmlu dak li qed isemmi l-SLO? Kapaci juru l-abbiltà li tisemma fl-SLO u, kapaci jagħmluha fuq bażi ta' rutina, b'kunfidenza u b'kumdità? Hawnhekk il-ġudizzju professjonali tal-edukaturi u l-fehim professjonali ta' x'jagħmel is-suċċess huwa xi haġa importanti.

L-assessjar fi ħdan l-LOFs jeħtieġ li jkun sugġett għal proċeduri ta' garanzija tal-kwalità robusti li huma ddisinjati biex iżidu l-kunfidenza fil-ġudizzji tal-assessjar fost l-għalliema filwaqt li jiżguraw lill-ġenituri, kustodji u persuni/gruppi oħra interessati li l-istudenti kollha ser jirċievu rikonoxximent xieraq għall-ħiliet miksuba konformi mal-istandards nazzjonali miftehmin u li l-istudenti qed jagħmlu l-progress xieraq b'raba ma' dak li hu mistenni minnhom. Kif isemma digà, il-biċċiet ta' xogħol kollha ser ikunu akkumpanjati minn skema għall-għoti tal-marki biex l-assessjar ikun validu, ġust u affidabbli. Barra minn hekk, il-biċċiet ta' xogħol kollha ser ikunu vverifikati internament qabel ma jingħataw lill-istudenti u wara li jkunu ġew ikkoreġuti mill-għalliema. Darbtejn fis-sena ser issir ukoll verifika esterna.

Fejn l-assessjar għandu rwol importanti ħafna għall-kwalifiki u ċ-ċertifikazzjoni esterna, jeħtieġ li jkun hemm protezzjoni partikolari sabiex ikun hemm garanzija ta' ġustizzja fost iż-żgħażaġh kollha, u l-ġenituri u l-kustodji, l-MCAST, l-Università ta' Malta u min iħaddem, u jingħataw iċ-ċertezza li s-sistema hija waħda b'saħħitha. F'dan il-każ il-MATSEC għandu jipprovdi pjani ċari ta' assessjar għal Livelli 9 u 10 billi joħroġ bilanċ iddettaljat bejn proċeduri ta' assessjar estern u intern kif ukoll garanzija tal-kwalità.

Hekk kif l-istudenti jilħqu punti ta' tranzizzjoni (pereżempju, minn livell għal ieħor) huwa importanti li jkun hemm assessjar rigoruż u b'saħħtu u marbut mal-proċeduri ta' garanzija ta' kwalità li hemm fis-seħh sabiex ikun żgurat li s-sistema hija waħda ta' min joqgħod fuqha għall-iskambju ta' informazzjoni fuq il-progress u l-kisbiet. Għal darb'oħra, il-MATSEC u/jew id-DQSE ser ikunu responsabbli li jipproduċu dokumentazzjoni ddettaljata li toffri gwida fuq il-politika u l-proċeduri għal kwalunkwe każ ta' assessjar ta' tranzizzjoni li jinvolvi assessjar importanti ħafna jew estern.

D. L-ASSESSJAR TAT-TEMI KROSSKURRIKULARI

Is-CCTs infilzati fl-SLOs huma biss għal skop ta' gwida. Kif imsemmi aktar 'il fuq, l-għalliema jista' jkollhom ideat oħra ta' fejn, meta u kif jinfilzaw aspetti partikolari tas-CCTs.

Is-simbolu tas-CCT infilzat fl-SLOs ikollu warajh sottotitlu mis-CCT. Dan jindika s-settur partikolari ta' kontenut li huwa l-aktar approprjat li jiġi infilzat fit-tagħlim tal-SLO.

Il-gwida fuq is-CCTs tiddekrivi wkoll kif is-CCTs jistgħu jiġu indirizzati permezz ta' għażla ta' pedagoġija jew stil ta' tagħlim, attivitajiet fil-klassi jew approċċi għat-tagħlim. Xi wħud jistgħu jiġu indirizzati wkoll permezz tal-introduzzjoni ta' attivitajiet immirati lejn l-iskola kollha jew grupp partikolari li jsaħħaħ il-kurrikulu jew l-adozzjoni ta' settijiet partikolari ta' mġiba fi ħdan l-iskola. Il-flessibilità u l-libertà li wieħed jiddeċiedi fuq il-metodi u l-għażla tal-metodi, l-opportunitajiet u l-aspetti tas-CCTs, meta, fejn u kif ser jiġu indirizzati hija purament waħda suġġettiva. L-għan hu li jkun żgurat li l-istudenti, matul il-vjaġġ tagħhom ta' tagħlim permezz tal-LOF, jiġu f'kuntatt mat-tagħlim ewlieni marbut mas-CCTs kollha permezz ta' modi li għandhom tifsira speċjali u li jagħmlu sens. Ir-rwol tas-CCTs huwa li jiġġenera żgħażaġħ li kapaċi jitgħallmu, jaddattaw ruħhom, u mhegġa b'ħiliet b'saħħithom u li kapaċi jużawhom f'okkazzjonijiet partikolari, ħiliet li l-pajjiż jeħtieġ biex jibqa' pajjiż responsabbli, inklussiv, kompetittiv u produttiv. Dan għandna nżommuh f'moħħna meta nkunu qed inħarsu lejn l-implimentazzjoni sħiħa u l-*embedding* tas-CCTs fil-kurrikula.

Dan l-approċċ miftuħ u flessibbli ta' fejn, meta u kif ser jiġu indirizzati s-CCTs huwa wieħed ta' sfida meta tiġi biex tippreskrivi l-approċċi tal-assessjar. Filwaqt li n-nuqqas ta' uniformità u konsistenza fuq meta, fejn u kif ser jiġu infilzati s-CCTs fl-LOF u f'kull aspekt tas-suġġetti hija xi ħaġa attraenti f'dak li għandu x'jaqsam mal-flessibilità tat-tagħlim, dan joffri wkoll sfida fl-assessjar f'dak li għandu x'jaqsam ma' standardizzazzjoni.

Il-gwida fuq l-assessjar tas-CCTs sempliċement qiegħda hemm biex tassigura li:

- l-impatt fuq l-istrategġiji tal-*embedding* adottati fil-klassi, fuq livell dipartimentali u mill-iskola, ikunu magħrufa u mifhuma f'dak li għandu x'jaqsam ma' x'għie mghallem;
- ikun hemm komunikazzjoni bejn l-iskejjel, it-*tutors* u l-edukaturi fil-klassi fuq il-progress tal-istudenti fuq x'għie kopert u l-kisba tal-kontenut tas-CCT;
- l-istudenti jesperjenzaw is-sitt CCTs bi frekwenza, sens u dettall biżżejjed li jippermettulhom jilħqu l-kompetenzi ewlenin u għaldaqstant jibbenefikaw minn tagħlim u ħiliet godda li jiġu introdotti permezz ta' kull CCT.

F'kull suġġett, l-edukaturi jistgħu jsibuha l-aktar ta' benefiċċju meta jaħdmu ma' edukaturi oħra sabiex jiddeterminaw l-aħjar opportunitajiet li joffru s-CCTs, billi joħolqu grupp ta' s'apport li jaqsam flimkien l-iżvilupp ta' riżorsi u li jgħin sabiex jinħoloq approċċ konsistenti għat-tagħlim u l-assessjar f'dak li għandu x'jaqsam mal-*embedding* tas-CCTs.

Permezz ta' dan il-grupp ta' s'apport wieħed jista' jipprova:

- jaqbel fuq l-approċċi tat-tagħlim li joqogħdu l-aktar għal CCTs partikolari;
- jaqsam ideat u riżorsi;
- jiżviluppa approċċi bbażati fuq proġetti għat-tagħlim tal-SLO li huma msaħħa permezz tal-inkluzjoni tas-CCT;
- jistandardizza proċeduri ta' assessjar marbuta mas-CCTs.

E. IR-RAPPURTAR TAL-PROGRESS

Ir-rappurtar fuq l-istudenti għall-ġenituri/il-kustodji tagħhom

Ir-rappurtar fuq it-tagħlim u l-progress għandu joffri lill-istudenti, lill-ġenituri, lill-kustodji tagħhom u lill-għalliema idea fuq l-aspettattivi tat-tagħlim li ġew issettjati, kif qed jipprogressaw l-istudenti b'rabta ma' dawn l-aspettattivi, u kif l-istudenti jistgħu jagħmlu dak li għandu b'zonn isir sabiex ikun żgurat li jkun hemm progress u titjib huma u javvanzaw fit-tagħlim tagħhom. Ir-rappurtar għandu jkun dejjem wieħed kostruttiv, intuwittiv u li jkun jista' jintuża biex jistimola diskussjoni li tagħmel sens bejn l-edukaturi, l-istudenti u l-ġenituri jew il-kustodji tagħhom. Fl-istess ħin, għandu jirrifletti, iqis il-kisbiet u jfhares 'il quddiem, u jiffoka fuq it-titjib li jista' jkun hemm.

L-LOF joffri flessibilità lill-iskejjel lokali li jiddeċiedu fuq kif inhu l-aħjar mod li jirrapportaw l-informazzjoni fuq il-progress tal-istudenti, il-kisbiet u x'passi jmiss bħala parti minn sett ċar ta' aspettattivi nazzjonali. Kemm isir frekwenti u b'liema mod isir dan it-tip ta' rappurtar huma wkoll deċiżjonijiet li għandhom jittieħdu mill-iskejjel u mill-kulleġġi.

L-aspettattivi nazzjonali għar-rappurtar

Ir-rappurtar ser jipprovdi lill-istudenti, lill-ġenituri u l-kustodji tagħhom bl-informazzjoni fuq il-progress u r-riżultati f'kull sugġett li jinkludi:

- *feedback* kostruttiv, li jagħti informazzjoni u ċar matul l-esperjenza tat-tagħlim;
- *feedback* fuq il-ħiliet partikolari tal-istudenti, punti għall-iżvilupp u r-riżultati miksuba;
- *feedback* fuq partijiet differenti tal-kurrikulu;
- is-sapport partikolari li għandhom b'zonn l-istudenti biex jipprogredixxu;
- l-attitudni tal-istudenti lejn it-tagħlim;
- kemm id-dar tilgħab rwol importanti fis-sapport tal-proċess tat-tagħlim;
- opportunità li jinstema' l-leħen tal-istudenti;
- opportunità għall-ġenituri/il-kustodji tal-istudenti li jirrispondu direttament għall-*feedback* mogħti.

Huwa importanti li l-istruttura tar-rappurtar użata tkun waħda li tista' titħaddem mill-għalliema.

Ir-rappurtar huwa mibni fuq il-progress tal-assessjar, u hemm b'zonn li jkun hemm bilanċ bejn kemm isir ta' sikwit l-assessjar tal-progress, kemm jiġi rrekordjat ta' spiss, u kemm dan l-istess progress jiġi mgħoddi lill-istudenti u lill-ġenituri/kustodji tagħhom. Il-ħtiġijiet tar-rappurtar taż-żewġ gruppi huma differenti:

- L-istudenti għandhom jirċievu l-*feedback* fuq il-progress fuq bażi kontinwa bħala parti minn rutina tal-progress tat-tagħlim u l-assessjar. L-użu tal-assessjar formattiv (magħruf ukoll bħala Assessjar għat-Tagħlim) għandu jkun parti minn rutina ta' strateġija tal-assessjar. Dan jagħmel dan it-tip ta' rappurtar wieħed frekwenti u kontinwu.
- Il-ġenituri u l-kustodji tal-istudenti għandhom ikunu infurmati bil-progress tat-tfal tagħhom matul aspetti ewlenin fil-proċess tat-tagħlim fejn għandu jingħata *feedback* fuq ir-riżultati miksuba u fl-istess ħin ikun hemm lok għal diskussjoni bejn id-dar u l-iskola fuq il-progress u t-titjib li jista' jkollhom l-istudenti. Dan kollu jagħmel ir-rappurtar ħafna anqas ta' spiss iżda wieħed rikorrenti. Fl-aħħar mill-aħħar, il-kisba ta' ħiliet f'livell partikolari għandha tiġi rrapportata kull darba li jintlaħaq il-livell.

Il-proċess tar-rappurtar

Huwa importanti li jiġi ssettjat proċess li permezz tiegħu l-istudenti jkollhom sens ta' pussess ta' dak li qed jiġi rrapportat. L-edukaturi għandhom jikkonsidraw il-ħidma mal-istudenti sabiex jiddeterminaw liema evidenza għandhom jaħdmu fuqha sabiex isir sommarju tat-tagħlim u l-progress għal skop ta' rappurtar. Dan iwassal għal riflessjoni u djalogu fuq it-tagħlim tagħhom u għandu jintuża bħala opportunità li tgħin lill-istudenti jieħdu sehem b'mod aktar attiv u bis-sens fid-diskussjoni fuq it-tagħlim tagħhom. Dan it-tip ta' djalogu mhux ser jillimita jew iħalli effett fuq il-ġudizzji professjonali tal-għalliema iżda ser joffri xi ideat fuq il-viżjoni tal-istudenti filwaqt li jgħinjom jifhmu aktar l-impatt fuq l-istrateġiji tagħhom tat-tagħlim.

Rappurtar intern

Sabiex jiġu massimizzati l-opportunitajiet li joħolqu l-LOFs f'terminu ta' flessibilità u libertà sabiex l-istudenti jiġu megħjuna jagħmlu progress fl-aspettattivi tat-tagħlim, l-edukaturi għandhom japprezzaw b'mod dettaljat dawk il-ħiliet li jkunu diġà kisbu l-istudenti u kif dawn jorbtu mal-aspettattivi tat-tagħlim li l-għalliema huma responsabbli li jgħallmu. L-edukaturi li jiġu wara wkoll ser jistennew assessjar tal-andament tal-istudenti. Huwa importanti li jiġi stabbilit, permezz ta' diskussjoni mal-kollegi, kif l-aħjar li titmexxa din il-komunikazzjoni interna u r-rappurtar bil-għan li jkun żgurat bilanċ bejn x'inhu ta' għajjnuna fil-proċess ta' tranżizzjoni u x'mhux faċli, manigibbli u jrid sforz kbir biex iseħħ.

Huwa importanti li wieħed jiftakar li d-dettall li jiġi ġġenerat fuq l-andament tal-individwu mhux bilfors għandu l-għan li jippromwovi programm ta' tagħlim individwali għal kull student/a. Iżda dan ser ikun hemm biex jiffaċilita approċċ aktar favorevoli għad-disinn tal-kurrikulu u għażla aktar xierqa fl-istrateġiji tat-tagħlim u l-għażla tar-riżorsi fi klassi.

Fis-suġġetti tal-VET l-assessjar huwa ta' natura formattiva, għalhekk wara kull biċċa xogħol l-edukaturi jikkomunikaw il-marka lill-istudenti u jiġbdu l-attenzjoni għall-oqsma fejn eċċellaw u l-oqsma fejn setgħu jtejbu xogħolhom. Dan it-tip ta' *feedback* ser jgħin lill-istudenti jitgħallmu mill-iżbalji tagħhom u jtejbu l-kwalità ta' xogħolhom fil-biċċiet ta' xogħol ta' wara. Fl-aħħar tas-sena skolastika, il-marka totali li l-istudenti jkunu kisbu f'dak il-*unit* tiġi kkomunikata kemm lilhom kif ukoll lill-ġenituri tagħhom.

Kif isir dan f'pajjiżi oħra

Il-Curriculum for Excellence Skoċċiż jorbot il-progress mal-aspettattivi tat-tagħlim bħala ħiliet li qed jiżviluppaw, jiġu kkonsolidati jew assigurati. Dawn mhumiex kategoriji riġidi iżda punti li juru fejn l-istudenti waslu b'rabta mal-aspettattivi partikolari.

Tipikament, student li beda jaħdem fuq livell jew settur ġdid u qed jipprogreddixxi f'numru ta' kisbiet ikun fi stadju ta' Żvilupp.

Ladarba l-istudent jikseb numru ta' Aspetti tas-Suġġett, ikun jista' japplika t-tagħlim f'sitwazzjonijiet familjari, qed jibda juri aktar kunfidenza billi jieħu sehem f'tagħlim li joffri aktar sfida, u qed jibda jittrasferixxi t-tagħlim tiegħu lejn kuntesti anqas familjari, ikun qed jieħu sehem fi proċess ta' Konsolidazzjoni.

Ladarba jinkisbu l-ħiliet fl-Aspetti tas-Suġġett, jinżammu r-riżultati u jkun hemm rata konsistenti ta' kisbiet tal-livell, l-istudenti jingħataw xogħol li joffri sfida akbar, u jittrasferixxu t-tagħlim tagħhom b'mod kunfidenti filwaqt li japplikawh għal sitwazzjonijiet ġodda u mhux familjari, il-pożizzjoni tagħhom f'dak li għandu x'jaqsam mal-aspettattivi hija meqjusa bħala waħda Sikura.

Addattat minn *Building the Curriculum 5, A Framework for Assessment: Reporting*,
The Scottish Government (2010)

Ir-Referenzi

European Commission., 2006. *Key Competencies for Lifelong Learning – European Reference Framework*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice., 2012. *Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice., 2015. *The Teaching Profession in Europe: Practices, Perceptions, and Policies*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice., 2015a. *Assuring Quality in Education: Policies and Approaches to School Evaluation in Europe*. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Lam, R., 2015., *Assessment as learning: examining a cycle of teaching, learning, and assessment of writing in the portfolio-based classroom*. *Studies in Higher Education*. [e-journal] 01 (2015) Jista' jinkiseb minn: <<http://dx.doi.org/10.1080/03075079.2014.999317>> [Aċċessat fit-12 ta' Awwissu 2015].

Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol., 2012. *Il-Qafas tal-Kurrikulu Nazzjonali għal Kulhadd*. [pdf] Jista' jinkiseb minn: <<http://sacredheartmalta.org/wordpress/wp-content/uploads/2013/05/II-Qafas-tal-Kurrikulu-Nazzjonali-g%C4%A7al-Kul%C4%A7add-2012.pdf>> [Aċċessat fl-20 ta' Ġunju 2015].

Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol., 2014. *L-Istrateġija Nazzjonali Tal-Litteriżmu Għal Kulhadd F'Malta u Għawdex 2014 – 2019*. [pdf] Jista' jinkiseb minn: <<http://education.gov.mt/en/Documents/Literacy/MALTI.pdf>> [Aċċessat fit-23 ta' Awwissu 2015].

Ministry for Education and Employment., 2014. *Framework for the Education Strategy for Malta 2014 – 2024*. [Ktejjeb] Jista' jinkiseb minn: <<http://education.gov.mt/strategy/Documents/BOOKLET%20ESM%202014-2024%20ENG%2019-02.pdf>> [Aċċessat fit-23 ta' Awwissu 2015].

Ministry for Education and Employment., 2014a. *Respect for All Framework*. [pdf] Jista' jinkiseb minn: <<http://education.gov.mt/en/resources/News/Documents/Respect%20For%20All%20Document.pdf>> [Aċċessat fit-23 ta' Awwissu 2015].

Ministry for Education and Employment., 2014c. *A Strategic Plan for Early School Leaving in Malta 2014*. [pdf] Jista' jinkiseb minn: <<http://education.gov.mt/ESL/Documents/School%20Leaving%20in%20Malta.pdf>> [Aċċessat fit-23 ta' Awwissu 2015].

Ministry for Education and Employment., 2014d. *Education for All: Special Needs and Inclusive Education in Malta*. [pdf] Jista' jinkiseb minn: <<https://education.gov.mt/en/Documents/Special%20Needs%20and%20Inclusive%20Education%20in%20Malta%20%C2%AD-%20External%20Audit%20Report.pdf>> [Aċċessat fit-23 ta' Awwissu 2015].

Ministry for Education and Employment., 2015. *Malta National Lifelong Learning Strategy 2020* [pdf] Jista' jinkiseb minn: <[https://education.gov.mt/en/Documents/Malta%20National%20Lifelong%20Learning%20Strategy %202020%20-%20Draft%20for%20Public%20Consultation.pdf](https://education.gov.mt/en/Documents/Malta%20National%20Lifelong%20Learning%20Strategy%202020%20-%20Draft%20for%20Public%20Consultation.pdf)> [Aċċessat fit-23 ta' Awwissu 2015].

Scottish Government., 2010. *Building the Curriculum 5, A Framework for Assessment: Reporting.* [pdf] Edinburgh: Scottish Government. Jista' jinkiseb minn: <https://www.educationscotland.gov.uk/Images/HowgoodisourschoolJtEpart3_tcm4-684258.pdf> [Aċċessat fit-30 ta' Lulju 2015].

L-Appendiċi

Il-Litteriżmu Diġitali

Il-litteriżmu diġitali sar essenzjali għat-tagħlim u għall-ħajja. Apparti milli jidhol matul ħafna dixxiplini issa huwa kkunsidrat bħala dixxiplina fiha nfisha bħall-mużika, l-arti, ix-xjenza u l-letteratura. L-educazzjoni tal-litteriżmu diġitali jfittex li jgħammar lill-istudenti bil-kompetenzi (l-għarfien, il-ħiliet u l-attitudnijiet) fl-użu tat-teknoloġija diġitali meħtieġa biex jaċċessaw l-opportunitajiet ta' tagħlim, biex isegwu l-karriera magħzula u l-interessi waqt il-ħin liberu tagħhom, u biex jikkontribwixxu għas-soċjetà bħala ċittadini attivi. Huwa għandu wkoll l-għanijiet li jipprovdihom b'għarfien tal-prinċipji li jsostnu dawn it-teknoloġiji u fehim kritiku tal-implikazzjonijiet tat-teknoloġija diġitali għall-individwi u għas-soċjetajiet.

Studenti li huma diġitalment litterati jitgħallmu jkunu indipendenti, kunfidenti u utenti għaqlin tat-teknoloġija. Sussegwentement huma jiksbu u jiżviluppaw attitudnijiet kritiċi u analitiċi biex jagħzlu b'mod addattat l-għodod diġitali tajbin skont il-ħtiġijiet speċifiċi tagħhom.

Il-litteriżmu diġitali jinkludi ħames kategoriji ta' kompetenzi diġitali, jiġifieri: L-Immaniġġjar tal-Infommazzjoni, Il-Komunikazzjoni u l-Kollaborazzjoni, il-Midja Diġitali, l-Użu ta' Għodod Diġitali għat-Tagħlim, l-Immaniġġjar tal-Internet.

Il-kompetenza fl-immaniġġjar tal-infommazzjoni tagħti lill-istudenti l-mezzi biex jaċċessaw, jevalwaw u janalizzaw u b'hekk jagħmlu għażliet informati minn firxa wiesgħa ta' sorsi ta' dejta u infommazzjoni disponibbli. Il-kompetenzi relatati mal-Komunikazzjoni u l-Kollaborazzjoni jagħtu l-awtonomija lill-istudenti biex jitgħallmu jikkomunikaw, jikkollaboraw u jinnetwerkjaw mal-oħrajn. Il-kompetenzi fil-Midja Diġitali jippermettu lill-istudenti janalizzaw messagġi mmedjati mill-midja diġitali u jesprimu lilhom infushom b'mod kreattiv matul firxa wiesgħa ta' midja diġitali.

Il-litteriżmu diġitali jinvolvi wkoll il-kompetenza fl-użu ta' għodod diġitali f'għadd ta' midja u b'mod ta' tagħlim differenti (awtonomu, kollaborattiv, esploratorju, iddisinjar). Studenti li huma diġitalment litterati jitgħallmu jkunu responsabbli u kompetenti fl-immaniġġjar tal-internet, iżommu lilhom infushom siguri onlajn, jagħmlu għażliet informati tal-privatezza, jieħdu r-responsabbiltà għall-azzjonijiet tagħhom, jirrispettaw il-propjetà intellettwali, jirrispettaw it-termini u l-kundizzjonijiet tas-sistemi li jużaw, u jirrispettaw id-drittijiet u s-sentimenti tal-oħrajn. Fit-tagħlim tal-litteriżmu diġitali, l-għalliema għandhom ifittxu opportunitajiet ta' tagħlim li huma awtentiċi, sinifikanti u soċjalment inkluzivi, u li jippermettu lill-istudenti japplikaw u jiżviluppaw il-ħiliet, l-għarfien u l-fehim tagħhom matul il-kurrikulu. Studenti li huma diġitalment litterati jkunu jistgħu jwettqu proġetti kreattivi u ta' sfida, individwalment u b'mod kollaborattiv li jkopru aspetti minn kategoriji ta' kompetenzi differenti.

II-kisbiet mit-tagħlim tas-suġġett:

L-Immaniġġjar tal-Infommazzjoni

- Kapaċi nidentifika u nartikula l-bżonnijiet tal-infommazzjoni tiegħi.
- Kapaċi nsib, nagħżel, nuża u ngħaqquad infommazzjoni minn firxa ta' sorsi.
- Kapaċi ninnaviga b'mod sigur u kritiku bejn sorsi onlajn u nagħżel l-infommazzjoni b'mod effettiv.
- Kapaċi ninnaviga bejn sorsi onlajn u nagħżel l-infommazzjoni b'mod effettiv.
- Kapaċi noħloq strateġiji ta' infommazzjoni personali.

II-Komunikazzjoni

- Kapaċi nikkomunika permezz ta' għadd ta' tagħmir u applikazzjonijiet diġitali.
- Kapaċi naddatta l-modi u l-istrateġiji ta' komunikazzjoni tiegħi skont in-nies li qed nikkomunika magħhom.
- Kapaċi nuża għodod diġitali differenti biex naqsam l-għarfien, il-kontenut u r-rizorsi.
- Kapaċi ngħin lill-oħrajn jaqsmu l-għarfien, il-kontenut u r-rizorsi.
- Kapaċi nikkwota x-xogħol ta' ħaddieħor u nintegra infommazzjoni ġdida f'għarfien li diġà jeżisti.
- Kapaċi ninvolvi ruħi ma' komunitajiet onlajn b'mod effettiv.
- Kapaċi nuża t-teknoloġiji diġitali biex nieħu sehem f'ċittadinanza onlajn.

II-Kollaborazzjoni

- Kapaċi nuża t-teknoloġiji u l-midja biex naħdem f'timijiet u nikkollabora fit-tagħlim.
- Kapaċi nikkollabora mal-oħrajn u nibni u noħloq flimkien magħhom rizorsi, għarfien u tagħlim.
- Kapaċi niffunzjona tajjeb f'Komunitajiet ta' Prattiki li huma medjati diġitalment.

L-Użu tal-Midja Diġitali

- Kapaċi nanalizza, nirrevedi u nevalwa l-infommazzjoni pprezentata f'għadd ta' midja diġitali.
- Kapaċi nifhem kif u għaliex il-messaġġi fil-midja diġitali huma mibnija u għal liema raġunijiet.
- Kapaċi neżamina kif individwi jinterpretaw messaġġi fil-midja diġitali b'modi differenti.
- Kapaċi nifhem kif valuri u opinjonijiet huma inkluzi jew esklużi u kif il-midja diġitali tinfluenza t-twemmin u l-imġiba.
- Kapaċi nifhem il-kwistjonijiet etiċi / legali li jeżistu dwar l-aċċess u l-użu tal-midja diġitali, inkluz id-drittijiet tal-awtur, il-pussess, il-liċenzjar u l-użu tal-kontenut u s-sofwer tal-proprjetà.
- Kapaċi naħdem b'mod kreattiv matul firxa wiesgħa ta' midja diġitali u sistemi multipli biex nipprezenta infommazzjoni b'mod effettiv lil udjenza speċifika.
- Kapaċi neditja u ntejjeb il-kontenut li diġà ħloqt jew li ħoloq ħaddieħor, billi nirrispetta u nirrikonoxxi d-drittijiet tal-awtur oriġinali.
- Kapaċi nesprimi lili nnifsi permezz ta' midja u teknoloġiji diġitali.

L-Immaniġġjar tat-Tagħlim

- Kapaċi nuża għadd ta' għodod biex nimmaniġġja t-tagħlim tiegħi.
- Kapaċi nuża għadd ta' għodod u approċċi biex nikkollabora ma' ħaddieħor fit-tagħlim.
- Kapaċi nuża għadd ta' għodod biex nesplora ideat, teoriji, relazzjonijiet u proċeduri.
- Kapaċi nuża għadd ta' għodod biex nitgħallem billi niddisinja oġġetti diġitali.
- Kapaċi nuża għadd ta' għodod u approċċi biex nirrifletti fuq it-tagħlim.
- Kapaċi nuża għadd ta' għodod u approċċi biex nevalwa dak li tgħallimt.
- Kapaċi nibni u nassessja portafolli elettronici.
- Kapaċi naħdem fuq sistemi u pjattaformi multipli tal-immaniġġjar tal-eLearning.

L-Immaniġġjar tal-Użu tal-Internet

- Kapaċi nifhem kif l-internet u l-*world wide web* jaħdmu, u kapaċi nużahom għall-komunikazzjoni u l-kollaborazzjoni.
- Jiena konxju/konxja ta', u nirrispetta, il-prinċipji tan-*netiquette*.
- Naf x'jikkostitwixxi l-plaġjariżmu.
- Kapaċi niproteġi t-tagħmir tiegħi minn riskji u theddid onlajn.
- Kapaċi niproteġi lili nnifsi minn perikli possibbli onlajn (pereżempju, l-ibbuljar fuq l-internet) billi nsegwi proċeduri addattati ta' privatezza u kunfidenzjalità.
- Kapaċi nikkunsidra l-implikazzjonijiet soċjali, kulturali, reliġjużi u etiċi tat-teknoloġija diġitali, u kapaċi b'kunfidenza nikkomunika, naqsam informazzjoni, naċċessa u niddistribwixxi kontenut mingħajr ma nikser id-drittijiet tal-propjetà intellettuali tan-nies.
- Jiena konxju/konxja mid-diversità kulturali onlajn.
- Kapaċi niżviluppa strateġiji attivi biex niskopri mgħiba mhux addattata.
- Kapaċi nohloq, naddatta u nimmaniġġja identità diġitali multipla waħda jew aktar.
- Kapaċi niproteġi r-reputazzjoni elettronika tiegħi.
- Kapaċi nimmaniġġja d-dejta li nipproduċi permezz ta' bosta kontijiet u applikazzjonijiet onlajn biex nevieta riskji għas-saħħa relatati mal-użu tat-teknoloġija f'termini ta' theddid għall-benesseri fiżika u psikoloġika.
- Kapaċi nagħraf il-*Cloud Computing* bħala teknoloġija konverġenti li fuqha nista' naħdem u nissejvja l-materjal tiegħi.

L-Edukazzjoni għad-Diversità

Il-Qafas tal-Kurrikulu Nazzjonali (NCF) jirrikonoxxi d-diversità kulturali ta' Malta u l-valuri, l-istorja u t-tradizzjonijiet tal-poplu tagħha. Huwa jirrikonoxxi u jirrispetta d-differenzi individwali tas-sessi, il-kultur, l-oriġini etnika u soċjali, il-lingwa, ir-religjon jew it-twelmin, il-politika jew opinjonijiet oħra, l-appartenenza għal minorità nazzjonali, it-twelid, il-kapaċità, l-età jew l-orjentazzjoni sesswali u l-post ġeografiku. Kurrikulu li jirrikonoxxi l-fatt li d-diversità hija karatteristika tas-soċjetà Maltija, kif inhija ta' nazzjonijiet madwar l-Ewropa u d-dinja, li tista' tikkontribwixxi għall-prosperità nazzjonali u l-koeżjoni soċjali.

Bħala stat membru tan-Nazzjonijiet Magħquda, Malta hija firmatarja tal-istrumenti internazzjonali tad-drittijiet tal-bniedem inkluż id-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem (1948), il-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u l-Libertajiet Fundamentali (1950), il-Ftehim Internazzjonali tad-Drittijiet Ċivili u Politiċi (1966), Il-Patt Internazzjonali dwar id-Drittijiet Ekonomiċi, Soċjali u Kulturali (1966) u l-Konvenzjoni tan-NU dwar id-drittijiet tat-Tfal (1989). Bħala membru tal-Unjoni Ewropea, Malta hija legalment marbuta bil-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-UE.

Dawn l-istrumenti jistabbilixxu standards internazzjonali u jimpenjaw lill-gvern u l-poplu ta' Malta għad-demokrazija u jirrikonoxxu li ċ-ċittadini u residenti oħra għandu jkollhom, u għandhom igawdu, id-drittijiet tal-bniedem mingħajr diskriminazzjoni.

Konsegwentement l-NCF għandu l-għan li jgħin lit-tfal jirrikonoxxu l-ġustizzja soċjali u s-solidarjetà bħala valuri ewlenin fl-iżvilupp tas-soċjetà Maltija u jinkoraġġixxi liż-żgħażaġh jirrispettaw il-valuri fundamentali demokratiċi u jippromwov u l-ġustizzja soċjali.

L-Edukazzjoni għad-Diversità tippromwovi kultura edukattiva inklużiva u tisfida proċessi edukattivi differenti bħat-teħid tad-deċiżjonijiet fl-iskejjel, it-tagħlim tal-lingwi, il-metodoloġiji użati, l-interazzjoni tal-istudenti u riżorsi ta' tagħlim. L-Edukazzjoni għad-Diversità tiżgura l-inklużjoni ta' perspettivi multipli u ilhna fi ħdan l-ambjent tat-tagħlim, tippromvdi spazji għat-tagħlim fuq il-lingwi, l-istorja, it-tradizzjonijiet u l-kulturi ta' gruppi mhux dominanti f'soċjetà, tinkoraġġixxi ħidma f'timijiet u t-tagħlim koperattiv f'kuntesti multikulturali, multietniċi u oħrajn, tgħaqqad għarfien tradizzjonali u lokali u *know-how* flimkien max-xjenza u t-teknoloġija avvanzata u tgħożż il-prattiki tal-multilingwiżmu. Meta tagħmel dan, hija tkun qed tinkoraġġixxi fehim ta' kwistjonijiet globali u ħtieġa li ngħixu flimkien b'kulturi u valuri differenti.

Il-kisbiet mit-tagħlim tas-sugġett:

L-Għarfien Tiegħi Nnifsi

- Jiena persuna impenjata għad-demokrazija u nifhem li dan ifisser li niżgura li persuni li għandhom opinjonijiet u kulturi differenti jesprimu l-opinjonijiet tagħhom u jaħdmu flimkien għal soċjetà aħjar.
- Jiena għandi prinċipji u approċċ etiku għall-ħajja.
- Jiena impenjat/a għall-ġustizzja soċjali u soċjetà demokratika u inklużiva.
- Jiena nirrinvja l-ġudizzju tiegħi biex ikun imsejjes fuq bażi ġusta u razzjonali.
- Jiena nistinka biex insib bilanċ bejn id-drittijiet u d-doveri tiegħi u dawk tal-oħrajn.

II-Bidla Soċjali

- Jiena nirrispetta l-valuri demokratiċi fundamentali u naħdem biex nipromwovi l-ġustizzja soċjali.
- Nirrispetta l-konvinzjonijiet reliġjużi u umanistiċi differenti, il-morali u t-twemmin li jinformat il-kunċetti ta' dak li hu tajjeb u dak li hu ħażin.
- Jiena nagħraf inġustizzji u trattamenti preferenzjali f'sitwazzjonijiet fil-ħajja ta' kuljum, inkluż ir-razziżmu, is-sessiżmu u lingwaġġ u mgħiba omofobika.
- Jiena nisfida l-espressjonijiet ta' preġudizzju u intolleranza lejn il-minoritajiet bħar-razziżmu, is-sessiżmu, u ismijiet, aneddoti u kummenti omofobiċi.
- Jiena nfittex id-drittijiet tiegħi u naġixxi fuq id-doveri tiegħi billi naf li sħabi l-istudenti u l-għalliema jibbenefikaw mill-istess drittijiet.
- Napprezza li l-kunċett tal-'identità' huwa kumpless u jinbidel u limitat bħala kunċett biex insir naf min jien u li l-idea tal-'identitajiet' huwa mod aktar b'saħħtu biex nifhem min jien u min huma l-oħrajn.
- Jiena nisma' u nwieġeb lill-għalliema u lil sħabi l-istudenti, u naċċetta li jista' jkollhom opinjonijiet differenti.

II-Komunikazzjoni għad-Diversità

- Kapaċi nikkomunika ma', naħdem ma', u nirrispetta lil sħabi l-istudenti, l-għalliema u l-adulti li jgħinu.
- Kapaċi nikkomunika ma' nies differenti biex nifhem kif aħna l-istess u biex nifhem lili nnifsi aħjar.
- Nistinka biex nikkomunika b'mod effettiv mal-oħrajn b'mod kostruttiv, b'appoġġ u b'awtodeterminazzjoni.
- Kapaċi nuża lingwaġġ effettiv biex nisfida l-inġustizzji u l-inugwaljanzi.
- Jiena napproċċa opinjonijiet differenti u kunflitti ta' interess permezz ta' djalogu, komunikazzjoni mhux vjolenti u konsensus; fejn dan ma jirnexxi, jiena lest/a u kapaċi nuża l-medjazzjoni.

L-Edukazzjoni għall-Intraprenditorija, il-Kreattività u l-Innovazzjoni

Filwaqt li l-intraprenditorija, il-kreattività u l-innovazzjoni jistgħu potenzjalment jidhru bħala attributi diskreti, x'aktarx huwa aktar strateġiku jekk nikkunsidrawhom bħala karatteristiċi b'mod reċiproku ta' tsihih ta' għan aktar koeziv u singolari: biex niżguraw li ċ-ċittadini futuri ta' Malta jkollhom il-mezzi biex jikkontribwixxu għall-prosperità sostenibbli tan-nazzjon f'kuntesti globali ekonomiċi u soċjali dejjem aktar kompetittivi. L-għanijiet jinkludu l-erba' oqsma ta' kompetenzi ewlenin ta' ħiliet personali u interpersonali, ħiliet prattiki u konjittivi. Din il-viżjoni aktar strateġika ttrinforsa l-ħtieġa għal approċċ għall-Intraprenditorija, l-Innovazzjoni u l-Kreattività li tinfiltra l-aspetti kollha tal-kurrikulu, filwaqt li jkun mmarkati b'mod ċar biex jiżguraw li dak li huma intitolati għalih l-istudenti qed jintlaħaq u li l-kwalità tat-tagħlim fir-rigward ta' dawn it-temi tkun assigurata.

L-għanijiet ġenerali tal-edukazzjoni tal-intraprenditorija huma li jagħtu lill-istudenti l-attitudnijiet, l-għarfien u l-kapaċità li jaġixxu b'mod intraprenditorjali u jiksbu l-ħiliet li ser jippromwovu l-impjegabilità tul il-ħajja tagħhom f'ambjent kummerċjali, ekonomiku u soċjali li qed jinbidel b'mod mgħaġġel. Dan jinkludi li nsiru ċittadini intraprenditorjali fi sferi oħra lil hinn mill-industrija u l-impjegabilità. Dawn l-għanijiet jeħtieġu l-iżvilupp ta' ħiliet personali ġeneriċi soċjali u interpersonali li huma fundamentali biex isiru intraprenditorjali, kif ukoll it-trawwim tal-għarfien u l-fehim intraprenditorjali aktar diskreti meħtieġa biex isegwu impenji intraprenditorjali u biex ikollhom mentalità intraprenditorjali li hija kemm kreattiva u innovattiva.

Il-kreattività hija ġeneralment rikonoxxuta bħala kwalità intrinsika iżda ħafna drabi sottożviluppata fiż-żgħażaġh, kif ukoll bħala ħila prattika li tgħinhom isibu dispożizzjoni intraprenditorjali. Hija ħila li tista' titgħallimha u li kulhadd għandu jaspira għaliha. Hija tinvolvi l-ftuħ tal-proċessi tal-ħsieb taż-żgħażaġh b'modi li jgħinuhom iħarsu lejn affarijiet familjari b'għajnejn godda, jidentifikaw problema u jiġġeneraw soluzzjonijiet waqt li jużaw l-immaginazzjoni, l-għarfien u l-ħiliet tagħhom biex jesploraw possibiltajiet godda aktar milli jstabbilixxu approċċi.

L-abbiltà li wieħed ikun innovattiv u l-kunfidenza li jfittex twegibiet innovattivi għal opportunitajiet jew problemi li jiffaċċja jtrawmu l-aħjar f'ambjent sigur u ta' appoġġ fejn dan it-tip ta' approċċ ikun inkuraġġut, rikonoxxut u ppremjat. Din il-pedagoġija teħtieġ li l-istudenti jkollhom il-ħin jirriflettu fuq is-sitwazzjoni u jużaw ir-riżorsi u l-immaginazzjoni tagħhom biex jiżviluppaw pjanijiet u soluzzjonijiet. Teħtieġ ukoll il-ħin għall-implimentazzjoni ta' proċessi godda u l-applikazzjoni ta' ideat godda. It-tagħlim għall-innovazzjoni jista' wkoll jinkludi spazju fejn wieħed 'jitgħallem mill-iżbalji'.

Il-kisbiet mit-tagħlim tas-suġġett:

Personali

- Kapaċi naħdem b'mod effettiv waħdi.
- Kapaċi nirreżisti u nippersevera.
- Kapaċi nifhem l-importanza li nrawwem immaġni pożittiva tiegħi nnifsi, stima tajba u kunfidenza fija nnifsi.
- Kapaċi nagħraf l-importanza tal-integrità u ta' valuri etiċi.

Interpersonali

- Kapaċi nikkomunika l-istrategġiji proposti tiegħi lil ħaddieħor b'mod effettiv.
- Kapaċi nikkontribwixxi f'tim.
- Kapaċi mmexxi.

Konjittiv

- Kapaċi nsolvi problemi b'mod immaginattiv u laterali.
- Kapaċi naħseb b'mod kritiku.
- Kapaċi nikkunsidra perspettivi differenti.
- Kapaċi nagħraf li l-intraprenditorija u l-innovazzjoni għandhom ikunu mirfuda mill-etika u l-valuri relatati mal-gustizzja soċjali u s-sostenibilità.

Prattika

- Kapaċi ndawwar ideat kreattivi f'azzjoni.
- Għandi sett bażiku ta' ħiliet ta' riċerka.
- Kapaċi nassessja l-ħiliet u l-interessi tiegħi stess biex nikkunsidra l-għażliet tal-karrieri akkademiċi u vokazzjonali futuri.
- Napprezza l-importanza tar-rwol li l-kreattività u l-intraprenditorija kellhom fl-iżvilupp u l-progress tas-soċjetà umana.

L-Edukazzjoni għall-Iżvilupp Sostenibbli

L-Edukazzjoni għall-Iżvilupp Sostenibbli (ESD) jgħin lill-istudenti jiżviluppaw il-kompetenzi meħtieġa (l-għarfien, il-ħiliet, il-valuri, l-attitudnijiet u l-imġiba) li jgħinuhom isiru ċittadini sostenibbli. L-ESD jawtonomizza lill-individwi jipparteċipaw b'mod attiv fil-proċessi tat-teħid tad-deċiżjonijiet li huma kompatibbli mal-għajxien fi ħdan il-limiti ambjentali tal-pjaneta tagħna b'mod ġust, f'soċjetà diversa, ekwitabbli u paċifika.

L-ESD tfittex li tiżgura li l-istudenti:

- Jiżviluppaw sens ta' identità u appartenenza għall-komunità lokali, nazzjonali, reġjonali u globali tagħhom.
- Huma awtonomizzati biex jaddottaw ir-rwoli u r-responsabilitajiet tagħhom fi ħdan dinja globalment interdipendenti.
- Jifhemu u huma awtonomizzati jindirizzaw il-kawżi reali u l-konsegwenzi ta' mġiba mhux sostenibbli f'kuntest ta' dinja globalment interdipendenti.
- Jiżviluppaw perspettiva orjentata lejn il-futur li tenfasizza s-sinifikat tad-deċiżjonijiet, l-għażliet u l-azzjonijiet tagħhom fuq il-kwalità tal-ħajja tal-generazzjonijiet preżenti u futuri.
- Huma esposti għal ambjenti ta' tagħlim differenti billi jużaw firxa wiesgħa ta' esperjenzi edukattivi.
- Jiżviluppaw kuncett olistiku tal-ambjent li jnvolvi perspettivi naturali, soċjali, ekonomiċi, fiżiċi u kulturali.
- Ikollhom valur ta' u jirrispettaw id-diversità soċjali, kulturali u ekoloġika.
- Huma kommessi jieħdu azzjoni biex iġibu l-bidla.

L-ESD għandha tinkiseb permezz ta' approċċ tal-iskola kollha li tinvolvi r-riorjentazzjoni mhux biss tal-kurrikulu iżda tal-kultura tal-iskola, l-immaniġġjar tal-kampus tal-iskola, il-komunità tal-iskola u l-komunità lokali usa' b'konformità mal-iżvilupp sostenibbli.

L-istudenti għandhom jesperjenzaw l-ESD permezz ta' pedagogiji trasformattivi li jiffacilitaw l-esperjenzi ta' tagħlim li jippromwovu l-kisba tal-għarfien, il-ħiliet, il-valuri, l-attitudnijiet u l-imġiba meħtieġa biex isiru ċittadini attivi globali.

L-ESD għandha tkun proċess ta' tagħlim tul il-ħajja li tinvolvi taħlita ta' proċessi bbażati fuq l-istudenti, bħat-tagħlim parteċipattiv/kollaborattiv; it-tagħlim ibbażat fuq il-problemi; it-tagħlim interdixiplinarju; it-tagħlim soċjali tad-diversi partijiet interessati; it-tagħlim ibbażat fuq il-ħsieb kritiku u sistematiku; it-tagħlim ibbażat fuq l-azzjoni; it-tagħlim barra mill-klassi; it-tagħlim mill-esperjenza; l-evalwazzjoni riflettiva u l-użu ta' kuntesti rilevanti tad-dinja reali.

Il-kisbiet mit-tagħlim tas-suġġett:

Nitgħallem biex Insir Naf

- Kapaċi nispjega kif is-sistemi naturali, soċjali, kulturali u ekonomiċi jaħdmu u huma interrelatati.
- Kapaċi niddekrivi l-irwol tiegħi bħala ċittadin fi ħdan il-kuntest lokali, nazzjonali, reġjonali u globali.
- Kapaċi nagħraf ir-relazzjoni bejn il-fehim ta' ħaddieħor u l-benesseri ta' kulhadd fil-preżent u fil-futur.
- Kapaċi nidentifika l-kawżi bażiċi tal-inugwaljanza u l-ingustizzja u l-azzjonijiet li jwasslu għal kwalità ta' ħajja aħjar, l-ekwità, is-solidarjetà u l-ambjent sostenibbli.
- Kapaċi niġġustifika l-importanza tal-identifikazzjoni tal-problemi, nirrifletti b'mod kritiku, naħseb b'mod kreattiv, u jkollni viżjoni usa' biex nippjana għall-futur u nsir aġent effettiv tal-bidla.
- Kapaċi nagħraf l-importanza tat-tagħlim tul il-ħajja u nuża dawn l-esperjenzi ta' tagħlim biex inkun nista' niffaċċja sfidi ġodda u nkun f'pożizzjoni aħjar biex nieħu deċiżjonijiet infurmati u nevalwa l-konsegwenzi tagħhom.

Nitgħallem Kif

- Kapaċi nikkomunika l-ideat tiegħi u nippreżenta l-opinjoni tiegħi f'diskusjonijiet maħsuba u infurmati u fi proċessi tat-teħid ta' deċiżjonijiet.
- Kapaċi nassessja b'mod kritiku proċessi ta' bidla fis-soċjetà u nipprevedi dinja aktar ekwitabbli u sostenibbli.
- Kapaċi nidentifika l-prijoritajiet u nevalwa l-konsegwenzi possibbli ta' deċiżjonijiet u azzjonijiet differenti.
- Kapaċi nikkollabora ma' persuni li għandhom perspettivi differenti fuq dilemmi, kwistjonijiet, tensjonijiet u kunflitti minn dixxiplini/postijiet/kulturi/generazzjonijiet differenti.
- Kapaċi nuża l-ambjent naturali, soċjali u mibni ta' madwari bħala kuntest u sors ta' tagħlim.
- Kapaċi ninvolvi lili nnifsi u lill-oħrajn fi kwistjonijiet tad-dinja reali biex nagħmel differenza pożittiva.

Nitgħallem Inkun Jien

- Jiena persuna li nirrifletti b'mod kritiku u kapaċi nevalwa deċiżjonijiet, għażliet u azzjonijiet.
- Jiena responsabbli għall-azzjonijiet tiegħi u kapaċi nanticipa, naddatta u niffaċċja l-bidla.
- Kapaċi nirrifletti fuq il-konsegwenzi tal-azzjonijiet tiegħi fuq generazzjonijiet preżenti u futuri.
- Jiena sensitiv/a għad-dixxiplini u l-perspettivi diverġenti, kulturi u gruppi ta' minoritajiet, inkluż l-għarfien indiġenu u opinjonijiet globali mingħajr preġudizzji u prekuncetti.
- Jiena mmotivat/a nagħti kontribut pożittiv lil persuni oħra u l-ambjent soċjali u naturali tagħhom, lokalment u globalment.
- Jiena kapaċi nieħu azzjoni kkunsidrata b'mod kreattiv u innovattiv u nisfida suppożizzjonijiet sottostanti għal prattiki mhux sostenibbli.

Nitgħallem Ngħix ma' Haddieħor

- Kapaċi ngħix f'armonija miegħi nnifsi, mal-oħrajn u mad-dinja naturali fuq firxa ta' livelli minn lokali sa globali.
- Jiena nirrispetta u ngħożż id-diversità u nisfida l-ingustizzja soċjali.
- Jiena għandi perspettiva orjentata lejn il-futur għal kif ngħix bħala ċittadin tad-dinja.
- Jiena ninvolvi lili nnifsi attivament ma' gruppi differenti matul generazzjonijiet, kulturi, postijiet u dixxiplini.
- Kapaċi nipparteċipa b'mod attiv fi proċessi u ninkoraġġixxi negozjati għal futuri sostenibbli alternattivi.
- Jiena ngħin lil haddieħor jiċċara opinjonijiet globali differenti permezz tad-dialogu u nirrikonoxxi li jeżistu oqfsa alternattivi.
- Kapaċi nisfida prattiki mhux sostenibbli matul is-sistemi edukattivi, inkluż fuq livell istituzzjonali.

Nitgħallem kif Nitgħallem u t-Tagħlim Koperattiv

L-għanijiet ta' Nitgħallem biex Nitgħallem huma biex l-istudenti:

- Jiffokaw fuq il-proċessi tat-tagħlim kif ukoll il-prestazzjoni finali.
- Ikollhom kunċett qawwi tat-tagħlim ibbażat fuq konvinzjoni personali biex jimmaniġġjaw it-tagħlim tagħhom stess.
- Jiksbu firxa wiesgħa ta' strateġiji għat-tagħlim.
- Jiżviluppaw strateġiji biex jipplanaw, jimmonitorjaw u jirrevedu t-tagħlim tagħhom stess.
- Isiru kompetenti fl-awtoassessjar.

Il-kisbiet mit-tagħlim tas-sugġett:

It-Tagħlim Soċjali

- Kapaċi napprezza diversi opinjonijiet u personalitajiet.
- Niddiskuti l-opinjonijiet tiegħi mal-oħrajn b'kunfidenza.
- Kapaċi niddiskuti l-ideat tal-oħrajn u nikkummenta fuq l-opinjonijiet tagħhom b'kunfidenza.
- Kapaċi nsewgi diskussjonijiet fi gruppi u nikkollabora u nagħmel sommarju ta' dak li qed jintqal jew isir.
- Kapaċi nikkollabora ma' studenti oħra bħala parti mit-tagħlim tiegħi.
- Kapaċi nitgħallem billi niddisinja prodotti mal-oħrajn.
- Jiena nfittex u lest nilqa' gwida u appoġġ mill-pari u l-adulti.
- Kapaċi nitkellem mal-oħrajn fuq it-tagħlim.
- Kapaċi nisma' lill-oħrajn jitekellmu fuq it-tagħlim.
- Kapaċi niddiskuti għadd ta' sugġetti u strateġiji ta' tagħlim mal-pari.
- Kapaċi niddibatti u nappoġġja l-argumenti tiegħi mingħajr ma niġġudika u waqt li nempatizza mal-oħrajn.
- Kapaċi nitgħallem dwar il-bżonnijiet tiegħi biex nagħmel deċiżjonijiet tajbin.

It-Tagħlim Personali

- Kapaċi nidentifika l-appoġġ u r-riżorsi li neħtieg għat-tagħlim.
- Jiena konxju/konxja mill-mod ta' tagħlim preferut tiegħi u kapaċi nuża dan biex nippjana t-tagħlim tiegħi stess.
- Kapaċi nimmaniġġja l-għanijiet u l-ħin tiegħi b'mod effettiv fit-tagħlim.
- Inħossni kompetenti fl-immaniġġjar tat-tagħlim tiegħi.
- Jiena nilqa' rispons mingħand ħaddieħor u kapaċi nikkonsidrah għat-titjib personali tiegħi.
- Kapaċi norganizza lili nnifsi billi espliċitament inbidel is-suppożizzjonijiet tiegħi matul iż-żmien.
- Kapaċi nsewgi l-interessi tiegħi billi dan jgħinni nirrifletti fuq 'min jien'.
- Kuntent/a li rnexxieli nagħmel biċċiet tax-xogħol diffiċli.
- Nemmen li l-isforz iwassal għas-suċċess.
- Kapaċi nirrifletti fuq l-iżbalji tiegħi u nitgħallem minnhom.

It-Tagħlim Konjittiv

- Kapaċi niftakar billi nagħraf u nsib l-informazzjoni.
- Kapaċi norbot informazzjoni ġdida mal-għarfien eżistenti tiegħi.
- Kapaċi nanalizza informazzjoni li niltaqa' magħha.
- Kapaċi nevalwa l-għarfien f'termini tal-għanijiet tat-tagħlim u l-mod preferut ta' tagħlim tiegħi.
- Kapaċi nsolvi problemi waħdi u f'kollaborazzjoni mal-oħrajn.

- Kapaċi nassessja lili nnifsi għaliex dan jgħinni nifhem dak li naf u min jien.
- Kapaċi nassessja lili nnifsi u nkompli niżviluppa l-ideat tiegħi.
- Kapaċi nassessja l-pari tiegħi biex inqabbel dak li naf ma' dak li jaf ħaddieħor, nikseb l-għarfien ta' mudelli mentali li għandu ħaddieħor ta' kunċett partikolari u kif dawn il-mudelli mentali jevolvu biex iwasslu għall-fehim.
- Kapaċi niffoka fuq is-sugġett ewlieni u nagħmel sommarju tal-punti importanti.
- Kapaċi napplika l-għarfien u l-fehim tiegħi f'kuntesti differenti.
- Kapaċi nimmaniġġja l-ħiliet tiegħi, inkluż il-ħiliet fil-litterizmu u fl-għadd.
- Jiena nifhem li t-tagħlim jinvolvi proċessi differenti.

It-Tagħlim Kreattiv

- Kapaċi nieħu inizjattiva fl-iddisinjar ta' prodotti godda.
- Kapaċi naħseb fuq modi godda ta' kif nagħmel użu tajjeb mill-oġġetti.
- Kapaċi nuża l-immaginazzjoni u l-kreattività tiegħi.
- Nippreferi nagħmel xogħol aktar ta' sfida milli nibqa' nagħmel xogħol ħafif.
- Kapaċi niffaċċja esperjenzi godda ta' sfida u nitgħallem minnhom.
- Kapaċi nitgħallem billi nesplora attivitajiet, esperjenzi tal-ħajja u l-ambjent fiżiku.
- Kapaċi ninvolvi ruħi f'logħob mhux ippjanat u spontanju.
- Kapaċi ninvolvi ruħi f'logħob ippjanat u bi skop.
- Nifhem li kapaċi nitjeb u nitgħallem u jekk neħel kapaċi nara x'inhuma d-diffikultajiet tiegħi, insolvi l-problemi tiegħi u nimxi 'l quddiem.

Il-Litteriżmu

Wieħed mill-aktar aspetti importanti tal-litteriżmu f'Malta huwa l-implikazzjoni li persuna litterata tkun midħla tal-Malti u l-Ingliż. Fattur essenzjali biex niżguraw li Malta tibqa' pajjiż bilingwali huwa li niżguraw li l-istudenti tagħha jiżviluppaw kompetenzi ugwali fil-qari, il-kitba, is-smiġħ u l-fehim fiż-żewġ lingwi uffiċjali mis-snin bikrin tagħhom, preferibbilment mill-kindergarten. Fattur ieħor huwa li niżguraw li l-istudenti jiżviluppaw il-ħila li jaqilbu mill-Malti għall-Ingliż (jew vice versa) skont il-bżonn tal-mument. Li niksbu litteriżmu bilingwali fl-edukazzjoni tagħna tfisser li ż-żgħażaġ tagħna jhossuhom komdi u kunfidenti jużaw iż-żewġ lingwi.

L-iżvilupp tal-litteriżmu ser ikun jeħtieġ approċċ mill-iskola kollha li jkun rifless b'mod ċar fil-politiki tal-iskola fejn ikun hemm sforz konxju biex tkun promossa komunità għal-litteriżmu matul il-kurrikulu kollu. Il-litteriżmu għat-tagħlim hu parti intrinsika mill-ħajja skolastika, u d-dominju ta' kull suġġett jista' jservi bħala kuntest li fih l-iżvilupp tal-ħiliet tal-litteriżmu jistgħu jissaħħu. Barra minn hekk, l-iskejjel għandhom jistinkaw għal ambjent għani fil-litteriżmu billi jużaw it-teknoloġija bħala pjattaforma.

Ir-relevanza tal-qari bil-vuċi u l-preżentazzjoni ta' ideat lil udjenza u l-opportunitajiet għal lingwaġġ kuntestwalizzat u r-reċtar (drama) għandhom ikunu identifikati b'mod ċar bħala komponenti tal-litteriżmu mitkellem matul il-kurrikulu. L-enfasi fuq l-importanza tat-taħdit huwa essenzjali biex ninkoraġġixxu kulturi u komunitajiet li jitgħallmu b'mod attiv.

Fir-rigward tal-qari, l-aspett divertenti u interattiv huwa importanti ħafna; l-għan tal-qari inizjalment għandu jkun għad-divertiment/interess u l-komunikazzjoni. Il-valur tad-divertiment fil-qari, li huwa marbut mill-viċin mal-attitudni u d-dispożizzjoni tal-lingwa, huwa kruċjali speċjalment fis-Snin Bikrin. Imbagħad isegwi l-ħsieb kritiku u kreattiv, fejn l-istudent dejjem aktar jieħu kontroll tat-testi f'dominji differenti u jkiseb aktar għarfien.

Il-kisbiet mit-tagħlim tas-suġġett:

Is-smiġħ u t-taħdit

- Kapaċi nitkellem f'firxa ta' sitwazzjonijiet, kemm formali u informali, inqabel ir-registru u l-lingwaġġ mas-sitwazzjoni u l-udjenza.
- Kapaċi nisma' u nifhem tajjeb test mitkellem u nwieġeb jew napplika l-informazzjoni b'mod addattat b'kummenti u/jew mistoqsijiet.
- Kapaċi nuża lingwaġġ biex nipprezenta l-ħsieb tiegħi b'mod loġiku u ċar u kapaċi nitkellem biex ninvolvi udjenza waqt li nanalizza u nevalwa permezz ta' approċċ miftuħ.
- Kapaċi nuża l-lingwa mitkellma biex naqsam l-ideat tiegħi b'mod kollaborattiv, napprezza l-elementi soċjali ta' konverżazzjoni bħal nistenna sakemm imissni u nisma' dak li għandu xi jgħid haddieħor.

Lingwaġġ espressiv

- Kapaċi nuża lingwaġġ espressiv biex niżviluppa l-ħsiebijiet tiegħi, billi nuża kliem biex nesplora, niċċara u nikkonferma ideat.
- Kapaċi nuża lingwaġġ espressiv biex niżviluppa l-ħsiebijiet tiegħi u l-ħsiebijiet ta' haddieħor billi nikkontribwixxi għad-diskors esplorattiv tal-pari tiegħi u d-djalogu tal-għalliema tiegħi.
- Kapaċi nuża lingwaġġ espressiv biex norganizza u nipprattika ideat, argumenti u strutturi tal-lingwa biex nissintetizza u nevalwa qabel nikteb u waqt l-editjar.

Il-qari u l-fehim

- Kapaċi niddeċifra l-kitba b'mod effettiv u b'suċċess nistabbilixxi r-rabta multisensorjali u l-fenomeni tal-għarfien bejn grafema u fonema.
- Kapaċi naqra test b'mod mexxej u nifhem x'hemm miktub, nikseb għarfien u nieħu gost fil-proċess.
- Kapaċi nagħzel testi reali, virtwali u multimedjali għad-divertiment u biex inżomm ruħi infurmat/a, nibni tifsira mit-test billi nuża kliem u informazzjoni viżiva jew bl-awdjo biex nikkonferma, nikkomplementa jew inbidel dak li diġà naf filwaqt li nwarrab dak li huwa superfluwu.
- Kapaċi nħares lejn testi bi skop: Jiena konxju/konxja minn dak li nittama li nikseb minnhom u kapaċi nuża mezzi ta' rkupru, verifiki u links biex insegwi temi jew ideat permezz ta' għadd ta' mezzi, inkluż testi assistiti mit-teknoloġija.
- Kapaċi nagħzel testi addattati għall-finijiet tiegħi, billi nikkunsidra l-qarrejja u l-provenjenza impliċita kif ukoll is-suġġett u l-format.
- Kapaċi nidentifika u nsegwi konvenzjonijiet tal-qari tas-suġġetti akkademiċi tiegħi, rigward il-post u l-iskop tat-testi tal-qari fit-tagħlim u nistaqsi jew naċċetta l-awtorità ta' dawn it-testi.

Il-kitba

- Nista' nuża dak li qrajt, dak li għamilt u dak li ħassejt id-dar, l-iskola u waqt il-logħob fil-kitba tiegħi.
- Kapaċi nwassal il-ħsibijiet tiegħi b'mod qawwi u elokwenti permezz tat-taħdit u l-kitba.
- Kapaċi nagħzel lingwaġġ, reġistru, ġeneru u midjum addattati għat-testi li nikteb.
- Kapaċi nuża l-kitba f'manuskritti (bil-miktub) kif ukoll f'forma diġitali biex ninforma, nipperswadi u nagħti divertiment lill-oħrajn.
- Kapaċi nuża l-kitba biex nikkunsidra ideat u nirrifletti fuq u nikkonsolida l-ħsieb u t-tagħlim tiegħi stess. Kapaċi nsegwi konvenzjonijiet bil-miktub ta' ġeneri u suġġetti li qed nistudja.

Il-precizjoni

- Kapaċi nikteb b'mod preciz billi nuża konvenzjonijiet u regoli tal-lingwa bħal dawk stabbiliti minn Standard English / Il-Kunsill Nazzjonali tal-Ilsien Malti / l-Akkademja tal-Malti.
- Kapaċi nuża l-għarfien tiegħi tal-morfoloġija kif ukoll l-għarfien fonoloġiku tiegħi u l-memorja viżiva biex nipprova nisPELLI kliem mhux familjari u nagħraf kliem ortografikament ħażin.
- Kapaċi nuża firxa wiesgħa ta' punteġġjatura biex il-qarrejja jkunu jistgħu jifhmu ċar dak li qed ngħid.

L-ippjanar u r-riflessjoni

- Kapaċi nipjana x-xogħol bil-miktub tiegħi u naħseb fuq dak li nixtieq nikkomunika qabel nibda nikteb.
- Kapaċi nifhem il-bżonn ta' abbozzar; kapaċi neditja u nagħmel il-qari tal-provi tax-xogħol tiegħi u nħalli bizżejjed żmien biex intemm biċċa xogħol.
- Kapaċi nirrifletti fuq il-kitba tiegħi u naħseb fuq kif nitgħallem l-aħjar.

Learning Outcomes Framework

Dan id-dokument jagħmel parti mill-Proġett ESF1.228 bl-isem 'id-Disinn tal-Qafas tal-Kisbiet mit-Tagħlim, marbut mal-programmi ta' Tagħlim u Assessjar b'rabta mat-Taħriġ' implimentat fil-Programm Operattiv II – Politika ta' Koeżjoni 2007-2013, parzjalment iffinanzjat mill-Fond Soċjali Ewropew tal-Unjoni Ewropea bir-rata ta' ko-finanzjament: 85% Fondi tal-UE; 15% Fondi Nazzjonali.

© Direttorat għall-Kwalità u l-Istandardizzazzjoni fl-Edukazzjoni 2015

Direttorat għall-Kwalità u l-Istandardizzazzjoni fl-Edukazzjoni,
Ministeru għall-Edukazzjoni u x-Xogħol,
Triq l-Assedju l-Kbir, il-Furjana VLT 2000
Malta

Pubblikatur: Direttorat għall-Kwalità u l-Istandardizzazzjoni fl-Edukazzjoni

www.schoolslearningoutcomes.edu.mt

Programm Operattiv II - Politika ta' Koeżjoni 2007-2013
Insaħħu Hilitna għall-Aktar Impjegji u Kwalità ta' Hajja Ahjar
Proġett parzjalment iffinanzjat mill-Unjoni Ewropea
Fond Soċjali Ewropew (FSE)
Rata ta' Ko-finanzjament: 85% Funds UE; 15% Fondi Nazzjonali

Ninvestu fil-futur tiegħek